

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
 Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar. Gazdasági Egyesület tulajdonja.
 Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
 Főszerkesztő és kiadó: **Sándor Ferenc** az OMGE. igazgatója.
 Felügyelő szerkesztő: **Károlyi Zoltán** az OMGE. szerkesztő-elnöke.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest (Körtelek), Ulloi-át 25. szám.
 Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Felhívás.

Egyesületünk ipari és kereskedelmi szakosztályánál nagyobb mennyiségű szalma- és szilvas takarmányfélék jelentétek be eladásra.

Felhívom venni szándékozó t. Gazdátársainkat, hogy ebbeli szükségletük fedezése tekintetében forduljanak fentvezetett szakosztályunkhoz.

Igazgató.

Figyelemztetés az OMGE. tagjainhoz.

Egyesületünk decz. hó 15-én fogja megtartani rendes évi közgyűlését, miert is físztelel értesítem a t. tag-urakat, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur engedélye folytán a közgyűlésre feljövő tagjaink a m. kir. államvasutak vonalain kedvezményes jeggyel utazhatnak.

Felkérem tehát azon t. tagurakat, kik e kedvezményes jegyet igénybe venni óhajtják, hogy a felszóló állomás megjelölése mellett a titkári hivatalnál levél útján mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Igazgató.

Földmívelésügyi és növénytermesztési szakosztályi ülése.

(1901. november 16.)

Jelen voltak: gróf **Desseffy Aurél** az OMGE. elnöke, **Baranyi Ede**, **Báthi Ferenc**, gróf **Desseffy Emil**, **Drasguy Gyula**, **Gosztonyi Kálmán**, dr. **Hercegh Mihály**, **Kodályosi Antal**, dr. **Kosztány Tamás**, **Liptay István**, **Láng**

Ferenc, **Liptay Béla**, **Károlyi Rezső**, **Kovács Béla**, **Margulit Gyula**, **Schlichter Izidor**, **Sierbón János**, dr. **Stojkovicz Emil**, **Propper Samu**, **Severa Károly**, dr. **Szomjas Lajos**, **Uray István**, **Vásárhelyi Zoltán** dr., **Zorád István** stb. szakosztályi tagok; a tisztviselő kar részéről: **Forster Géza** igazgató, **Sellasy Zoltán**, **Buday Barna** és **Jaszemskó Pál** titkárok, de **Fotter** úrnő segédtitkár.

Gróf **Desseffy Aurél** az OMGE. elnöke melegen üdvözi a megjelent tagokat; felkéri a szakosztályt, hogy az alapszabályok értelmében újraalakulva elnököt és társelnököket választani sziveskedjék.

A szakosztály elnökül egyhangulag gróf **Szapáry Gyulát**, társelnökül pedig **Cserháti Sándort** és **Desseffy Emil** gróft választja meg.

Az unjonnan megválasztott elnök az ülésen való részvételben akadályozva lévén, az elnöki székot gróf **Desseffy Emil** társelnök foglalja el.

Jeszénky Pál előadó: Tisztelt Szakosztály! Az egyes szakosztályok újraalakulásával az azok belsőben működő bizottságok is újraalakítandók az alapszabályok értelmében. Meltóztatassék a bizottságokat megalakítani s tagjajkat megválasztani. A szakosztály az egyes bizottságokata következő tagokból alakította meg.

Dohánytermesztési bizottság: elnökül gróf **Desseffy Aurél**, tagok: gróf **Almásy Imre**, **Cserháti Sándor**, **Czobor Gyula**, gróf **Desseffy Emil**, **Haracsek László**, **Kállay András**, ifj. **Kintig János**, **Kerpely Kálmán**, dr. **Kosztány Tamás**, **Lohóver Andor**, **Matlarszky Gábor**, **háró Natop**, **Tivadar**, **Ordódy Pál**, **Propper Samu**, gróf **Szapáry Gyula**, ifj. **Szabó László**, **Váczy Ambrus**.

Gyümölcstermesztési bizottság: elnök **Molnár István**, tagok: **Angyal Dezső**, **Tóth Lőrincz**, **Wagner Ernő** és **Leitgeb Imre**.

Borsászati és szőlőszeti bizottság: elnök **Bernáth Béla**. Tagok: **Angyal Dezső**, **Baross Károly**, **Chazner Nándor**, **Deák Tamás**, dr. **Druceker Jenő**, **Engelbrecht Károly**, **Galgóczy Károly**, dr. **Hercegh Mihály**, **Hammersberg Jenő**, dr. **Kosztány Tamás**, **Lónyay Ferenc**, **Mezey**

Gyula, **Szalay Imre**, dr. **Szerencs János**, **Vásárhelyi László**, **Vimmer Károly**, gróf **Zselénki Róbert**.

Műszaki bizottság: elnök **Bolla Mihály**. Tagok: **Kerpely Kálmán**, **Kvassay Jenő**, **Cserháti Sándor**, **Lázár L. Pál**, **Nagy Dezső**, **Nick Ede**, **Propper Samu**, **Renner Gusztáv**, **Reusz Henrik**, ifj. **Sporozán János**.

Szárpadás-rendező bizottság: elnök **Ivanka Oszkár**. Tagok: **Cserháti Sándor**, **Csérer Lajos**, **Deiningner Imre**, **Hirsch Lajos**, **Károly Dezső**, **Kerpely Kálmán**, **Koppély Géza**, **Kossutány Tamás** dr., **Léwy Károly**, **Mayer Emil**, **Mesko Pál**, **Percezl Ferenc**, **Ráimprecht Antal**, **Renner Gusztáv**, dr. **Rodiczky Jenő**, **Serfőző Géza**, **Thaisz Lajos**.

Jelentés a folyó évben rendezett sűrűparpa- és komókiallításról.

Jeszénky Pál előadó: Az országos sűrűparpakiallítás a folyó évben október 1-től 15-ig rendezte az egyesület a Magyar Mezőgazdasági Múzeum helyiségében. A rendező bizottság intézkedett, hogy a kiállítás iránt az érdeklődést felkeltessék s 1400 névre szóló meghívóval kérte fel a természetüket a részvételre s az összes gazdasági egyesületet is felkérte, hogy a területükön a sűrűparpa- és komókiallítások gazdák felkérjék a kiállításra áramtánkat beküldésére. Sajnálatlalt jelenti eladó, hogy csak 25 kiállító vett részt 39 mintával a kiállításon s ezen esőrély eredmény oka részben az idei rossz sűrűparpa- és komókiallítás, de részben az abban a gazdák érdeklődésényének. Is tekintettel azon körülményre, hogy évek óta elkövet az egyesület a sűrűparpakiallítások sikerének biztosítására, de igen kedvezőtlen eredményeket képes csak felmutatni, a szakosztály kimondja, hogy a jövőben csak azon esetben tartassanak meg a kiállítások, ha a sűrűparpa- és komókiallítások megérkez, hogy a kivaló és kellő számu minták beküldésére kiállítás lehet. A sűrűparpakiallítás kapcsolatában első ízben rendezte az egyesület az országos komókiallítás, őrművel jelenti előadó, hogy a kiállítás eléggé jól sikerült, az érdeklődés élénk volt s közel 1000 minta mutatott be.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám. SERTÉSEK OJTÁSA ORBÁNCZ ELLEN.

Szállítja:
 a **Jenner-Pasteur Intézet** oltóanyagait, melyek a legjobb tudományos módszer szerint
Pertik professor felügyelete alatt készülnek.
A rapid szérum az orbánczos fertőzések kitéti sertéseket **1-2 óra alatt** biztosan megment a veszélytől.
 A tartós oltóanyag a sertések jól tűrik, nem okoz utólagos megbetegedést, nem fogyasztak le az állatok s egy teljes esztendőig védve maradnak.
Egy sertés szérumos tartás oltása 18 fillér.
 " " **Pasteur-féle tartás oltása 12 " "**

Lovak szarvasmarhák oltása 24 fill.
 Birkák oltása " " " " " " " " 12 "
Birkák, lovak, szarvasmarhák oltása LÉPFENE ELLEN.
Az anyag nem vesztí hatását.
Hónapokig eltartható
Kitűnő fecskendők.
 Könnyű kezelés.

A szakosztály a sörpár- és komlóalkotásról szóló jelentést tudomásul veszi.

Összehasonlító sörferési kísérletek magyar és idegen származású komlóból.

Jezenszky Pál előadó: Mielőtt a komlóösszehasonlító kísérletek ügyében dr. Kosutány Tamás tanár ur a miniszter megbízásából, az egyesület felkérésére szakvéleményét előterjeszti szíves lencse, szó és kérdés előzményeiről röviden tájékoztatni kívánja a szakosztályt.

A komlótermesztés fejlődésével majdnem egyidejűleg azok a panaszok, melyek a komló rossz értekesítési viszonyai miatt a termeszők részéről állandólag felhangzanak. A komlóterület nagyrészt állandólag nagybottod a rendelkezésre álló komló mennyiség is, melyek értékesítése várnak és nagyobbról a kínálat, még inkább rosszabbodott az értékesítés. A szakosztály kérelmében az értekesítés javítása tárgyában folytatott tárgyalások alkalmával több új javaslat merült fel, melyek alkalmasságukat látszanak az értekesítési viszonyok megjavítására; így az erdélyi termeszők vetették fel azon javaslatot, hogy miután a segesvári komlóvároshoz fűtött remények egyáltalán nem teljesültek, sőt annak jövőbeni teljesítése is kétséges, az északi részéről a központon egy nagyobb szabású komlóaunziót létesítsenek, melyet a külföldi és hazai vevők valószínűleg inkább felkeresnének, mint Erdély nehezen hozzáférhető vidékeit. Hogy az aukció éleltpolitikai helyzet legyen, fel kellett kérni a kereskedelmi minisztert, hogy azt engedélyezze a vasúti szállítási díjkezesítés tárgyában a nagyváltó helyiségeket engedélyezzen. Az aukció akként tervezetett, hogy azt az ÖMGE, felügyelje és támogatása mellett a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete rendezné s ezirányban feltételeit intézte az egyesület a kereskedelmi miniszterhez, de elutasító választ kapott. A szakosztály ismételtül foglalkozva a kérdéssel, újból kért a miniszterhez engedélyt kifejező, az indokokat, amelyek az aukció engedélyezését szükségessé teszik, de ezidéljéig választ nem kapott. Hogy a viszonyok a komlóértékesítés tekintetében annyira kedvezőtlenek, annak oka az, hogy a gyárosok a magyar komló minőségét sokkal alábbértékelik és rosszabbnak állítják a külföldinél s vitáj hangzottak, hogy komlók nálunk nehezebb s jobb minőségű sörök előállítására nem lehet. Ezzel szemben a gazdák vitájk, hogy komlónk jó s teljesen megfelelő minőségű; ami azonban csak akadémikus diszkusszió s a helyzetben nem változtat. Hogy a gyárosokat meggyőzni lehessen arról, hogy a hazai komló szemben az idegen komlóval nem alábbértékelt minőségű, a szakosztály megkérte a választmányt, hogy álljon fel felügyelet és ellenőrzés alatt összehasonlító kísérletek végeztessenek idegen és hazai származású komlóból, melyeknek érdekében felrútnak a földművelésügyi miniszterhez, kérve, hogy ezen összehasonlító sörferési kísérleteket lehetővé tenni és végrehajtásukra engedélyt adjon. Miniszter tudatja, hogy az igen sok alkalommal kérés, mert a kísérletek végzése rendkívül drága s nem áll rendelkezésre sörgyár, melyben a kísérletek végezhető volnának, emellett egy kérelmet nem teljesítheti. A szakosztályt ilyen ismét szóba kerülővén az ügy, *gróf Zselénky* Róbert felajánlotta új-arádi sörgyárárt a kísérletek végzésére, amit tudatva a szakosztály, és tisztelt kapitány, hogy mielőtt végleg elhatároznák a kísérletek végrehajtását, kérjük ki dr. *Kosutány* Tamás tanár szakvéleményét, melynek meghallgatása után lesz tulajdonképpen szó az csak azon helyzetben, hogy javaslatot tessen.

Blück felkérésére dr. *Kosutány* Tamás következőképpen terjeszt elő szakvéleményét. T. Szakosztály! Magam is rendkívül fontosnak tartom a kérdés tisztázását és amennyiben én itt bizonyos tekintetben ellentétes álláspontra helyezkedem a szakosztály javasla-

tával, jónak látom előrebecsíteni, hogy először is én a magyar komlót sokkalta jobbnak tartom, mint amilyen a híre és nem tartom alkalmasnak a már sörözőknél azon kifogásait, hogy a magyar komló bizonyos sörök előállítására nem alkalmas, de azért bizonyos tekintetben tökéletesen méltóvalyon állagyaikat. A sörköstölésnél és a komlóbirálatnál nagy szerepe van az elfogultságnak és a megszeccsözésnek. 100 ember közül, sőt mondhatom 1000 közül is talán 30–40 ember ért a sörhöz, a többi nem, de mások véleményét fogadják el s a sörhöz nem értőkkel.

En nem állítom azt, hogy ha tokaji sörözvéssel s a keceméni homokba elütettem, hogy ott tokaji bór fogok szúrni s azt sem állítom, hogy a sazi komló dugványát elültettem Magyarországon, abból sazi komló lesz, de mondhatom azt, hogy adott viszonyok között lesz olyan kiváló komló, melyet tisztességes sör előállítására a nürnbergi komlókhoz hasonlóan. Ez tény. De ezt a kérdést lyndódom, amint a szakosztály proponálta, elintézi aligha lehet. Mielőttzassék megengedni, hogy agyaljaimat kifejtsem, akkor talán ezt a kérdést tisztázni fogjuk.

A sörrel a földművelés, hogy az napról-napra lehet egyformán minőségű legyen, mert ha egyszer ilyen, máskor olyan, a fogyasztó elszökik tőle. De a főzésnél, erjedésnél stb. különbözőek mutatkoznak, amelyeknél a nagy napfőzésben jelentéktelen, de a sör ízén még is észrevehető különbségek észlelhetők. Ezen egy segít a söröző, hogy a kimérendő sör 10–12 főzőből keveri össze egyenlősen ezáltal a sör elődolog, hogy a fogyasztóknak egyformán jó sör szállítasson.

Hogya Zselénky Róbert gróf sörházában, ki azt a szobánforgó kísérletek végrehajtására felajánlta s az volt 8 kísérletet tesztek is, még mindig nem kapok oly mintát, amely mint magyar komlóból készült sör volna a magyar fogyasztó elé állítható.

A sör elődolog továbbá 14 napig is tart s nem a kieresés fája, hanem a minősége határoz, tehát oly körülmények, melyeket számokban kifejezni nem lehet. Például mennyire tartja a habot a sör, mert lehet pompásan kieresedni a sör, de habja eltűnik s a közbőség azt mondja, hogy ez nem jó sör. Ilyen ellenőrzési munkát nagyon bajon elvégezték, mert ezen tulajdonságokat számokban kifejezni nem lehet. Itt az izlés és aroma és oly dolgok működnek közre, melyeknek megítélése individuális s amelyekről jól nem lehet állani. De ha jól lehetne is érte állani s hogya mi azt mondanák, hogy a magyar komló ekvivalens a sazi komlóval, akkor is azt vehetnék ellen, hogy mint a sör elődolog, a sörözőtől hiszen én a magyar sörferési kapacitását; s a lokalpatriotizmus sőt belűnk! S ez állítás ellen állapítja nincs.

Ezen nehézségekkel szemkötő azon javaslatot vagyok bátor a szakosztályhoz járulni, hogy ne idehaza, de Németországban végeztessenek a kísérletek. A német sörözőknek van Münchenben egy kísérleti állomása, melyek ezen a vidéken a sörözők, de ha a kísérleteket a megfelelő berendezésekkel, 10–12 asszisztenssel dolgozó Aubry tanár végezné s o mondandó azt, hogy magyar komlót használni lehet, e véleménynek nemcsak kint lenne nyomatéka, hanem itthon is, mert Aubry olyan szakintéltélty s o véleményét elfogadják a sörözők.

Azok a munkák alkalmazkodnunk kell a viszonyokhoz s miután nem a hegy meg Mohamedhez, hanem Mohamed megy a hegyhez, nekünk tehát el kell menni Aubryhez Münchenbe, annál inkább, mert nekünk egy megbízható szakemberünk van Münchenben, ki ezen szánerben dolgozott évtizedeken keresztül: dr. *Blück*, aki ezen kísérleteket figyelemmel kísérte, de esetleg én is kimerítenék s amit o tapasztalt meg, feltehetném. Ha a magyar komlót piacok akarunk teremteni, akkor erre az álláspontunk kell helyezkednünk.

De van még egy másik dolog is, amit felmenteni kívánok. A nemzetközi komlóváros Nürnbergben van, nekünk ott kell egy megbízottat keresni s hogya komlónk ott teret nyerjünk, akkor mondjuk 8–10 év múlva a magyar komló vására többé nem Nürnberg lesz, hanem Budapest, mert ha nevet szeretünk neki, előnkbe érte ide is. Ma úgy áll a dolog, hogy a nürnbergi vásáron a vevők alkalmával összehasonlítani a magyar komlót a külföldivel s ha látja, hogy az jó s csak egy pár márká különbség van az árban, mégis inkább megveszi a magyar komlót, sőt többet is megveszi országba; jobb tehát, ha nekünk odavisszük a magyar komlót.

Azál végzem felszólalásomat, amit előbb mondottam. Meg vagyok győződve, hogy a magyar komló sokkal jobb mint a híre és hogya ha nem is a legkínálóbb sörök, de még azok gyártásához is egy bizonyos ovantumot magyar komlóból felhasználunk.

Végeztül meg egyet. A német és csehnek van egy titkuk, melyet a magyar ember nem akar akceptálni. Ok a komlót a leglelkieseretebben sztorizozták, egy komlóca, egy túlegett vagy penészes tohoz nem fordul elől azban a formében amit eladnak. Nem lehet a magyar komlóval a nürnbergi komlót, mellyőztanok tudni a dohánypótlást, előjárásnál előforduló dolgokat, könnyebb a léleknek, hogy ha a dohányszem szép száraz levelei közt csuszát néhány száradt levelet s tudja, hogy ha a finánc észreveszi, tüstént lejjebb aróflja a beváltási árat, de azt hiszi, hogy talán mégis keresztilt meg. Ez törék a magyar komlóját is, miáltal annak hiteltelönkréteit, mert egy-egy penészes tohoz megpenészesíti az egészét. Arra kell tehát súlyt fektetni, hogy lelkiismeretesen legyen csomagolva, mert ha a vevő azt látja, hogy a magyar komló beválly van, de megbízhatósága tekintetében kifogási vannak, mégsem azt fogja venni, hanem a német komlót.

Gróf Zselénky Róbert felhívja a szakosztályt figyelmét a német tartárra, mely a komló 20 márkás vamtát 40 márkára emeli. Ezen emelés szólet megjepte és okvetlenül tenni kell valamit ennek ellensúlyozására. Ha a sörözéséző kötésénél ez a magas vám keresztülmegy, akkor a mi komlónk kivétel lehetnének léteik. Javasolja szó a szakosztálynak, hogy dr. *Kosutány* indítványát fogadják el.

Jezenszky Pál előadó: *Kosutány* szakvéleményével szemben észrevételek nem lehetnek, mert azt, mint egy illetékes szakember részéről jóval felvilágosított, úgy fogadják, mint megdönthetőt. Sajnos, hogy a kísérletek végzése miatt kélférde a szakosztály, mert idehaza nincs szakemberünk, nincs kísérleti állomásunk. E kényserhelyzet folytán hozzájárul szó azhoz, hogy Németországban, a minében kísérleti állomás után végeztessenek a kísérletek, de javasolja, hogy kéréssek fel a földművelésügyi miniszter, hogy a kísérletek végzését kieszaköljje, mert egy társadalmi egyesülettel megkérdezték aligha teljesíti a német sörkiserleti állomás. Ezzel a kibovítással kért elfogadni *Kosutány* javaslatát.

Csérer Lajos: amellet van, hogy akármilyen kísérletet is, de ha a miniszter az egyesület rendelkezésére némi segítséget ad, úgy az új-arádi sörgyárban ohatja a kísérleteket végeztetni.

Ha a kísérlet az új-arádi gyárban megtörténik s a kóstoló próbák sörgyárosok, kemikusok és ivószerkötők jelenlétében megtörténik, s az eredmény kielégítő lesz, az ÖMGE, van olyan tekintély a magyar fogyasztó közbőség előtt, hogy ennek véleménye elfogadassék. Szólok kétséggé vonja, hogy a bajor sörferési kísérleti állomás ha vállalkozik a kísérletek végzésére, azokat kell földmúlatlalt eszközölje, hiszen nekik érdekében áll a spallit komlótermelő vidékeket meggyedni. Oda konkludál, hogy az új-arádi gyárban végeztessenek,

ha nem is oly nagy apparátussal, mint Kósutay tanár előadta a kísérleteket, de mégis helyes formában s e révén reményli, hogy ideháza komolynak bizonyos hírnevet biztosíthatnak.

Dr. Kusztány Tamás konstaláni kirványa, hogy az ur-ardó sógyártmak nem állanak rendelkezésre azok az eszközök, amelyek ilyen nagyvágású és tudományos jellegű kísérlet végrehajtásához szükségesek. Előtte szóló az illető külföldi kísérleti állomás jöndulata kísérletről bírési. Szólo szerint szakemberek közt ismét a külföldi kísérleti állomást jöndulata szó nem lehet, egy kísérlet olyannal, mint a másik, s a kóstoló bizottság sohasem tudja, hogy milyen komlóból készült a sózár.

Sierbán János igazgató dr. Kósutay-nak, hogy a külföldön ugy fogunk eredményt elérni, hogy a külföldi szeme előtt fogjuk bizonyítani, hogy mezőgazdasági természetűnk az övékkel felveszi a versenyt. Ha a külföldi kereskedőkkel el tudjuk a kísérletek révén hitelt és betűdőt bizonyítani nekik, hogy komlónk jó, akkor meg fogják a magyar komlót venni. Hogyha a müncheni kísérleti állomás elvállalja a kísérletek végzését, szólo kizártnak tartja, hogy az más mellékletekkel által befolyásolassa magát a kizártnak lehet tekinteni, hogy azért, mert magyar komlóról kísérletek, más eredményeket fittessen fel. Szólo inkább azt hiszi, hogy nem fogja elvállalni a kísérletek végzését. Hozzájárul Kósutay Tamás javaslatához.

Zórád István méltányolja Kósutayján szakzerűi fejtegetését, mégis azt tartja, hogy az ur-ardó kísérletek eljötése nem volna célszerű, mert erre nézve az előkészületek már megtörténtek. Ajánlja a főzési kísérletek elvégzésére való végrehajtást, hogy Kósutayján a müncheni sórészvágó állomás vezetésével érintkezze lépve, vele a főzés egy fázisát megismertetni s mikor az erjedés megtörténik s a sór kóstolás alá jutnak, akkor a külföldi sórészvágó apostola is meghívhatné véleménynyilvánításra. Szólo szerint a komlótörzseztéssel nem áll a külföldi sózár gravitálnál, hanem a helyföldi nyersanyagcsúszkóval egy részét kellene haza terményből fedezni.

Károly Rezső Titán Kósutayján szerint nagy nehézségek merülnek fel a kísérleteknek itthon való végzésére nézve, mégis külföldre kellene azzal menni. Szólo nem tartja elégségesnek, hogy a komlózás kezdetén ott legyen a szakértő, hanem annak minden fázisát ott kell lenni. Csakzerűt s meghibázott kísérlet a magyar sógyártmak nem hajtható végre, csak akkor, hogyha volna egy sórészvágó intézményünk, egy kísérleti állomásunk. Szólo szerint némsz kizárva, hogy a külföldön végzett kísérlet, hármly részrehajlatlan szakember által eszközöltessék is, nékülkülözön a hátterben némi elfogultságot. Ezért szükséges volna, hogy az esetben, ha a külföldön hajlató végre a kísérlet, ne nevezessék meg a komlómináta. A külföldön igen nagy érdek fűződik a komlók értékesítéséhez s ez a körülmény nem zárhatja ki az elfogultságot.

Szerinte a külföldi kísérlet célja nem fog vezetni, mert az komplakt és nehézkes. Nekünk arra kellene töreküdni, hogy a komlótörzseztést javítsuk, mert minél jobb komlót állítunk elő, annál biztonságosabbá válhatunk annak jó értékesítésére.

Gróf Desseffy Emil előnk kimondja a szakosztály határozatokat, hogy az igazgatóválasztásnyul kérje fel a földművelésügyi miniszterre, hogy eszközölje ki a magyar komlóról a müncheni kísérleti állomáson sórészvágó próbák végzését, mely kísérleteknek az ur-ardó sógyártmak leendő végzését is kívánatosnak tartja a szakosztály csak a kóstoló bizottság szintén felkéri határozta a választásnyul után a földművelésügyi miniszter.

Földművelésügyi miniszter leírata a répatermesztők és czukorgyárosok között fennálló viszony szabályozása tárgyában.

Jezeszesky Pál előadó: A répatermesztők gazdák szempontjából igen figyelemreméltó leírat érkezett az egyesítéshez a földművelésügyi miniszteről. A leírat válassz ama számos feltételest; melyek az úgben nemcsak az OMGE, de a vidéki gazdasági egyesületek is a miniszterhez intéztek annak érdekében, hogy megvédje a termeszteket a gyárosok tulajkaipási és a termeszteket anyagi érdekeit sértő eljárásai szembem. E kérdés 10 év óta van állandóan szógyögen s a termeszteket sérelmeiket, konkrét adótkálly egy a kormányknak és magának a törvényhozásnak is tudomására juttaták, kére, hogy valamelyfélekézt tegyen a termeszteket érdekeinek megvédésére. E panaszok arra indították a földművelésügyi miniszter, hogy saját közgei útján is meggyőződés szerezzen e panaszok miében-lété föl. Saját közgei révén utána járt s meggyőződés szerezett arról, hogy a panaszok bejelentésére s mert a miniszter a czukorgyártástörzseztést a mezőgazdasági územ oly ágazatának tartja, amely az ő figyelmét teljes mértékben bírja s melyet támogatni akar, indította érárt magát arra, hogy a termeszteket és gyárosok közötti érdekelletteket a két fél sérelme nélkül áthidalja s a termeszteket panaszait orvosolja.

Előadó részletesen ismerteti a miniszteri leíratot s azokat az intézkedéseket, melyeket a termeszteket érdekekben tenni kíván. Míután a termeszteket és gyárosok közötti viszony mikénti rendezése oly beható és oly komoly megerőlelt igényel s mert ez úgben a termeszteket véleményöknek megnyilatkozása a legelső kellék, szólo javaslatba hozza a szakosztály, hogy az egész kérdés egy külön szakosztályi ülés napirendjére tüzessék ki.

Köszvényi Antal felszólalása után a szakosztály elfogadja előadó javaslatát s a tárgyat egy külön ülés napirendjére tüzzi ki.

Az OMGE. ipari és kereskedelmi szakosztályának ülése.

(1901. évi november hó 12.)

Jelen voltak: dr. Gál Jenő elnök, **Borárd István** alelnök, **Bogdányi Mor** igazg., **Forstner Géza** OMGE. igazgató, **Hogyanalony Lajos** miniszteri oszt. tanácsos, **Jezeszesky Pál** OMGE. titkár, **Rajner Kálmán** malomajgató, **Rubinek Gyula** orsz. képviselő, az OMGE. ügyvezető titkára, gróf **Zselénky** Róbert biz. tagok, **Zórád István** elnök, az OMGE. ipari és kereskedelmi szakosztályának titkára.

Gál Jenő dr. előnk üdvözli a megjelent tagokat, megnyitja az ülést és felhívja az előadót a tárgyszorozatra kitűzött ügyek előadására.

A magyar ipar pártolása iránti mozgalom tárgyában.

Zórád előadó előterjeszti, hogy folyó évi július hó 9-án a szakosztály megköszönésébe máz egy vidéki gazdasági egyesületéhez az iránt, hogy tagjait körében a magyar iparizskek fokozottabb fogyasztása érdekében mozgalmat indítsanak, de mert ennek eddig nem voltak még az úgben eredményei, egy úgbe előterjeszti, hogy az országban, melybeli rámutatva azokra a helyreható célozokra, a melyekre az akció irányul, a vidéki gazdasági egyesületek megkeresésének, hogy a kérdést napirenden tartva, a közgei tagok által megválasztottak által a hazai ipar iránt és törekedjének tagjai sorában annak minél több állandó fogyasztóját biztosítsák. Az úgbe előterjeszti, hogy a „Köztelek” 1901. évi november 18-án számaiban a közgei tagok részéről közzétessék, f. évi november 10-án küldött meg az úgbesz gazdasági egyesületeknek.

Hevelyesleg tudomásul vétették.

A mezőgazdasági ipari kataszter adatszanya tárgyában:

Zórád előadja, hogy a földm. miniszter leíratában tudatja a szakosztályal, hogy a terve-

zett ipari kataszter adatainak egybeegyeztetéséhez szolgáló kérdőív kitölése tekintetében a gazd. tudósítókhoz felhívást intézett.

Ezen miniszteri rendelkezést feliratlag köszönettel mondták a szakosztály.

Előadónak a még fittszá nem érkezett ívek megsérülésére tett újabb intézkedésével együtt tudomásul vétették.

A „Magyar korona országának gráfiára 1898. ében” című monografia tárgyában.

Zórád előadó bejelenti, hogy a keresk. miniszter megküldte a szakosztálynak. A magyar korona országának gráfiára 1898. ében” című 20 kötetből álló munkát, amelyért a szakosztály feliratlag köszönetet mondt.

Tudomásul vétették és egyáltalán elhatározott, hogy a szakosztályi ügbeledés tegye beható tanulmányra tárgyára a mezőgazdasági ipart érintő részeket és készítse elő javaslatát egy czúdból, hogy azok alapján külön véglegesítési bekerül-hessenek és az egyes szakokra nézve egyelőbbi javaslati beszerkezésként legyenek; ebből a czúdból egy külön gyűlés lesz egybeírtandó. Az előadói javaslati legkezelebbi ülésen lesz tárgyalandó.

A földművelésügyi miniszter kiküldötté a szakosztályba.

Zórád előadó bejelenti, hogy a földművelésügyi m. kir. miniszter szakosztályunkba kiküldte közléseirelten **Kázy József** miniszteri osztály-tanácsos, ennek helyettesül pedig dr. **Rodický Jenő** igazgatót vagy dr. **Szomjai Lajos** min. titkár.

Köszönettel tudomásul vetették azaj, hogy a miniszteri kiküldött minden egyes ülésre meg fog hivani.

Tejgazdasági magyar gyártásuá grépek.

Zórád előadó bejelenti, hogy a keresk. m. kir. miniszter kiadta **Fehér Miklós** gépgyáros cég kerényűt megvásárlásuá végett. A gépgyártó tejjgazdasági üzem egyelőbbi kímén osztályi állni fel s emellett támogatást kér. Tekintettel arra, hogy magyar tejgazdasági gépeknek gyártása hazánkban igen nagy fontossággal bír, mert ilyenek hiányában az e czúra szolgáló gépeket is külföldből kell behoztatni, a tejjgazdasági tejjterjesztés javaslal, amelyben külön kiemelésül tartja, hogy a magyar gépeknek terjesztése érdekében a földművelésügyi m. kir. miniszternek intézkedése is kérembe kerül.

Hogyanalony Lajos, gróf **Zselénky** Róbert, **Jezeszesky Pál** és **Bogdányi Mór** hozzászólása után elhatározottak, hogy pártoló véleményes felterjesztés tétessék.

Burgonyalisztygártás tárgyában.

Zórád előadó előterjeszti írásbeli bejelentés a Székességhérvárt megalapítási szándékot burgonyalisztygártás ügyéről; kéri, hogy a jó ügy érdekében nemű további lépések sikerét czúdból a bizottságott 2 tag küldessék ki, akik az ügyet részletesen ismertelő felterjesztést készítse- nek a földművelési miniszterhez.

Előadó továbbá, hogy az es. és kir. hadbizottság is intézett az úgben értesítő átiratot a szakosztályhoz, amely szerint a burgonyalisztygártást túltul kenyér jóval találatot, a sütes után még 14 nap múlva évezhető volt s csak 21 nap után száradt meg. A hadügyminiszterün egyelőre eltekint a további kísérletektől. Előadó kiemeli, hogy az a körülmény, hogy a kenyér még 14 nap múlva is évezhető volt és csak 21 nap múlva száradt meg, nagyon figyelemre-méltó és fontos, mert az a katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul esékly táptárolom-különböztel-kiegészítessék; ami pedig a lisztek árárt illeti, ez nagyban előállítandó, a korábban kom-plaktál. Összességé jóval ocsóbb egységben lesz megvásárolható, úgy egy 5 katonaseregnek sütesében oly változások válnak keresztülvittő-kül, amelyek igen jelentékeny megtakarítást inoválnak; és a szempont pedig döntő hatással lehet arra az agyára nézve, hogy bizonyos sulyu kenyében túltul es

amely szerint a sütiési kísérletekből is nevezetes eredményt konstatalt.

Gál Jenő elnök, *Hogyeshalmi Lajos* és *Bogányi Mór* felszólalása után.

Forster Géza részletesen ismerteti az ügynek előzményeit, felmenti, hogy a Székesszeher-vártól a kellő ellenőrzés mellett megjelölt alapvető kísérletek elfáradt szőlőből sülték meg, ezért illetékesnek találta ennek a mezőgazdasági új iparágak nagy fontosságú tudományt és ennek nagy kifejlesztését reméli is, ugyanezért szükségesnek tartja, hogy a szakosztály a szükséges lépéseket tegye a földművelésügyi miniszter úrnál, hogy ezen új mezőgazdasági ipar létesítése lehetővé váljék.

Előadó jelentést tesz továbbá arról, hogy az utóbbi napokban tárgyalásokat folytatott a bábolnai m. kir. ménésbírók felügyelője és a szabadalomtulajdonossal oly értelemből, hogy a bábolnai ménésbírók a szabadalomtulajdonos által megadandó gyártási engedély alapján egy ilyen burgonyafelisztigáry állami házkészítésben létesüljen; erre nézve a ménésbírók felügyelője és a szabadalomtulajdonos között a megállapodás létre is jött, mely megállapodást előadó ismerteti. **Gróf Zoellner Róbert**, *Hogyeshalmi Lajos* és *Rubinké Gyula* felszólalása után.

Forster Géza javaslatára átalároltatott, hogy a szakosztály kérvényezze a földművelésügyi miniszterúrtnál a Bábolnai felállítási szándékot gyár engedélyezése, valamint az ország különböző vidékein, esetleg uradalom által nem felállított szőlőből több gyár létesítésének támogatása érdekében szabadalomtulajdonossal megkötendő megállapodás érdekében előadó lépjen ezen határozat értelmében vele érintkezésbe és ennek alapján értesítse a bábolnai urad. igazgatóját.

A mezőgazdasági kisebb burgonyakeményítőgyárak tárgyában.

Zórád István előadó bejelenti, hogy a földművelésügyi miniszter úrnak véleményét kér kisebb mezőgazdasági burgonyakeményítőgyárak tárgyában.

Előadó tanulmányozta a burgonyakeményítőgyárak különösen érdekesnek ítélte, hogy a meggördülésre jutott, hogy a nagyobb-mérvű befolgyasztás hiányában az értékesítés szempontjából csakis kivételre lehetne támaszkodni; ennek a kivételnek ez időszaki akadályozó körülményei azonban nagy arányúak, melyek a kérdésnek más irányban szabályozását is szükségesnek tesz; nevezetesen egyes fogyasztó államok beviteli vámai, vasúti és hajózási szállítási díjairólak ezidőszaki magas volta miatt a beállott árdepresszió mellett nem lehet kiállítás ara, hogy a mezőgazdasági keményítőgyárakból előálló fél, vagy teljes produktum értékesíthetőnek; ezidőszaki tehát ezt a mezőgazdasági iparágat nem tartja prosperusnak mindaddig, míg a keményítő kivétel előtt álló akadályok el nem hárítanak. A kérdésnek a miniszter ur által tervezett tanulmányoztatása azonban az ügy érdekében kívánatos.

Ebben az értelemben a miniszterhez fölterjesztés intézkedett.

Helyeslők tudomásul véték.

A magyar gyártás mezőgazdasági gépek terjesztése érdekében teendő intézkedések tárgyában.

Zórád előadó elterjeszti az előzmények ismertetése mellett, hogy a „Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete” a hazai gépipar fellendítésének érdekében átiratott intézkedett a szakosztályhoz, hogy a földművelésügyi miniszter úrnál a mezőgazdasági gépek alváza vette az egyesület a szakosztálynak az ügyben tett javaslatát, melyekről elismertesse fejezi ki. Az ügy érdekében egyik bizottságnak részletes véleményét be fogja mutatni, amely javaslatok egy közös ülésen lennének tárgyalandók. **Előadó** indítványozza, hogy az egyesület javaslatának tárgyalásába, a kérdésnek kellő megvitatása és konkrét javaslatok megalkotása érdekében a nevezett egyesületen kívüli a szakosztályt vonja be az OMGE miniszter úrnál.

Jeney János Pál hozzájárul az indítványhoz, de proponálja, hogy a vasművek és gépgyárak egyesületének javaslati sokorontosságának és az érdekeltek bizottsági tagok közéleti tanulmányai elcsúszásának megelőzése érdekében.

A bizottság ez indítványhoz hozzájárul és értelemben megbizta előadót a teendőkről.

Szalmaeladók ügyében.

Zórád előadó bejelenti, hogy mintán a szalmaeladók ügyében a német gazdák egyesületének nem fogadja el a szakosztálynak a szállítási-tekintetben a felkínált megállapított feltételeit, hanem olyakat szabott, amelyek elfogadása gazdáinkra nézve káros lehet, a további tárgyalások előző megzakarióta és az eladóra bejelentett szalma és takarmánykészletek felajánlása a tolmacegyei és sírosmegyeyi gazd. egyesületeknek, mint a melyek tagjainak tudtával szükségletük van.

Tudomásul vétetett.

A hazai természeti kőmlő fogyasztása tárgyában.

Zórád előadó bejelenti, hogy az OMGE által rendezett komlókiállítás alkalmából a magyar természeti kőmlő jobb igénybevétele végett 103 hazai söröződt keresett meg a kiállítás felkérésére, mely alkalommal néhai kifolgyások tekintetében a szakosztály iródrájában legyek le véleményüket. A 103 sörözős közül csak 1, a lippei söröző adott be egy figyelemre méltó véleményt.

A kérdésben időközben az OMGE növénytermesztési szakosztályja is eljárván és más fizetési kísérletek megjelése iránt is folytán előkészületek, javaslatai, hogy a szakosztály a komló kérdése tekintetében csakozzok a növénytermesztési szakosztályt.

Tudomásul véték.

Kosárfűszeszköz vasúti díjkezdvevénye iránt beérkezett folyamodványra nézve:

Jeney János Pál tükára a szakosztály előt tarozlag elterjeszti a temes-széplátsi kosárfűszeszköz, a melyben a kereskedelmi miniszter urhoz kosárfűszeszköz vasúti szállítási kedvezmény iránti kérvénynek pártolalagos feljegyzését kéri. **Előadó** a kérvényt pártolalondok tartja.

Tübbek hozzászólása után a kérvény pártolalagos feljegyzése határozattal el, azaz, hogy a feljegyzésben a hazai fűszeszköztérelés érdekében a kedvezményt a miniszter ne teljeszen a határolomosságig aca meg, hanem csak a belső vonalak rólévolójában. Egvntul hivassék fel a dél-magyarországi gazd. egyesületek figyelmé a fűszeszköztérelésre és szükségletre és termelés fokozása szempontjából.

Szakoszt. tükár részvétele a „Magyar Iparpártoló Szövetségben.”

Gál Jenő elnök bejelenti, hogy **Zórád István** a szakosztály tükára a léteülőben lévő „Magyar Iparpártoló Szövetség” végreháló bizottságos beavaslatot. A bizottság öröndetés tudomásul veszi ezt a bejelentést.

Az önálló vátérület.

Érdekes vitaközvetésknek szolgált alapul egyesületünkben a Fejérmegyeyi gazdasági egyesület memorandum a önálló vátérület felállítása ügyében.

Ismeretes, hogy 1900 május hó 6-án Szóvetéségi nagygyűlés bizonyos felletek teljesítése esetén a közös vátérület mellett nyilatkozott. S ez alkalommal nem volt gazdasági testület, ama a Szóvetéségi ezen állásfoglalását ne helyeselte volna. Általában elfogadotat az az álláspon, hogy az önálló vátérületre való felletlen átmenet közgazdasági életünk megörékdötátésé vonná maga után s a gazdasági önállóság költségeit a mezőgazdaság fizetné meg.

Csak egy évvel később, hogy az állásfoglalás történt, nyilatkozott meg a Fejérmegyeyi gazdasági egyesület minden a önálló berendezkedés követelvé. A Fejérmegyeyi memorandum két táborra osztja az országot, amennyiben szerinte

a gazdák eddig mindig a közös vátérület, a kereskedők és iparosok pedig valamennyien az önálló vátérület mellett foglaltak állást. Ez a felosztása az országnak nem felel meg a tényeknek, mert hisz kezdve a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamartól, amelyben az önálló vátérületet irányzat csak legutóbb jutott majdnem kifejezésre, az ország több más kereskedelmi és iparkamartája is a közös vátérület híve. Azt lehet tehát mondani, hogy nemcsak a gazdáközönség, de a kereskedelem és ipari érdekeltségnek is java része a közös vátérület híve. S minden más szempontból megindokolható a jelen viszonyok között az önálló vátérület felletlen szükségesség, csakis a mezőgazdaságból nem. S mégis erre a lehetetlen szerepre vállalkozott a Fejérmegyeyi gazdasági egyesület, nem csoda tehát, ha a memorandum a ország egyetlen egy gazdasági szaktestületénél sem kellett visszhangot.

A mezőgazdákra nézve a választás igen könnyű. Mindnyájan beismerjük, hogy az önálló berendezkedés megörékdötátésakkal fog járni, meg ha sikerülne a legsmibb átmenetet is létesíteni s mindnyájan elismerjük azt is, hogy az önálló berendezkedés költségeit a mezőgazdaságnak kellene viselnie, ama a mezőgazdaságnak, amelyről ismét mindnyájan elismerjük, hogy további terhek viselésére képtelen, ahol mindnyájan sürgetjük azon intézkedéseket, amelyek hivatottak a mezőgazdasági természetes jövedelmességét biztosítani.

Ily körülmények között világos, hogy a gazda göröcsben ragaszkodni a meglévőhöz, mert a mai helyzet előnyeit és hátrányait ismeri s agóvója gondol egy átmenetnekül önálló berendezésére, mert annak csak hátrányait ismeri.

Gyenge vizgatás az nekünk, hogy az önálló vátérület felállítása esetén ipar termelésünk oly arányokban fog fejlődni, hogy az fogyasztásával nyerfeltesülésmelénk teljes fedezni fogja. De mikorra? Terjesztésvégre az a mai viszonyok között, amidőn látjuk, ép az ipar terén a legkérelhetőtenebben versenyt lábarkelni, amelyben bizonynyal az a fél fogja a legrovidebbet húzni, amelynek ipari fejlődése a legkezdhetőlegesebb.

Magyarországon oly ipari fejlődésről ábrándozni lehet, amely Magyarországi mezőgazdasági természetét egészen befedné, de annak megvalósulása legjobb esetben sem remélhető 30–40 éves fokozatos fejlődésen belül. Legalább ezt igazolja a nyugati államok iparának fejlődése a multban s ezt igazolja az a küzdelem is, amelyOrszágos és Románia jelenben folytat iparának fejlesztése érdekében hosszú évek óta, igen csekély sikerrel.

S vajjon akkor, amidőn tudjuk azt, hogy ama bizonyos ipari fellendülés csakis hosszú küzdelem évtizedek után következhet be, vajjon követhető-e az a mezőgazdálto, hogy ama létező állapotot, amely

megfelelő javítással a mezőgazdának biztos meglétését ígér, felsérlege egy reá nézve teljesen bizonytalan állapottal. Mert ha igaz az, hogy a mezőgazdaság már nem képes több megterhelést elviselni, amint-hogy a fejérmeyei memorandum is ebből indul ki, akkor ennek nem lehet logikai következménye, hogy az önálló vámtérről terére lépünk s ezáltal mezőgazdasági árának alakulását a nemzetközi verseny legyen irányadó, hanem méltányos és elfogadható feltételek mellett tartssuk meg a létező állapotot, mely nekünk nemcsak a jelenlegi árakat biztosítja, de a mezőgazdasági vámvédelem érvényesülése esetén a mezőgazdasági termények áremelkedése feltétlen biztosra vehető. A mezőgazdaság s az ország gazdasági helyzetén nem az önálló vámtérről fog segíteni, hanem egy helyes mezőgazdasági politika, amelynek eddig hiányában voltunk.

Nem a közönség büneül rovandó fel a jelenlegi mostoha állapot, hanem annak, hogy a gazdasági kérdések iránt sem a kormány, sem a törvényhozás, sem maga az érdekel gazdatiszadalom a kellő érdeklődést nem tanusította. Mezőgazdasági terményeink jól áron való értékesítése ez a követelmény, amelyet a gazda joggal felállítat s amely közvetelményt a jelen viszonyok közt csakis a közös vámtérről fenntartásával tudjuk a gazdának biztosítani. De itt is csak úgy, itt is csak akkor, ha a mezőgazdaságnak megadjuk az őt jöjösen megillető védelmet. Enélkül nem lesz az a gazda, nem lesz az a józan politikus, aki a közönség további fenntartását óhajtja.

Képzeltető egy oly megoldás Ausztriával, amely mellett lehetővé válik az önnálló berendezkedés gazdasági életünk nagyobb megrázkódtatása nélkül. Ez pedig akkor fog bekövetkezni, ha az általam vámtárfára néve Ausztriával a törvény rendelkezéséhez képest 1902. évi végig megállapodásra jutunk nem sikerülve. Lehető ez az átmenet olyképp, hogy az Ausztriával kötendő kerekedelmi szerződés a két állam között egy oly vámuji létesíténe, amely csakis bizonyos ipari és mezőgazdasági terményekre szorítaná meg a fogalmat s az ezekre is alkalmazott mérsékelt vámvédelem más államoknak nem volna engedélyezhető.

Erfős a hitünk, hogy ez a megoldás be is fog következni előbb vagy utóbb, de ma, amidőn még a közös vámtérről törvényes alapján állunk s nincs önkünk feltételezni Ausztria részéről azt a balgaságot, hogy egy nagy ipari fogyasztási terület ellőklőjn "magától, akkor amidőn a nemzetközi piacokon Ausztria ipara mindenütt visszaszorul, oda kell törekednünk, hogy "ugy iparunk, mint mezőgazdaságunk a közös vámtérről belül felvirágoshassék.

Ismételen hangsúlyoztuk, hogy a közös vagy önálló vámtérről kérdése

tiszán gazdasági kérdés, amely mindig első sorban ebből a szempontból kell mérlegelni s hangsúlyoztuk azt is, hogy Ausztriának ép úgy érdeke, hogy Magyarország ipari fogyasztási biztosítsa a maga részéről, hogy Magyarország vásárló képességét, megfelelő mezőgazdasági vámvédelem révén emelje, amint, hogy Magyarország az elsősorú érdeke, hogy Ausztria vásárló képessége, fogyasztása emelkedjék. A nemzetközi verseny mai stádiumában s a védvamos politika térfoglalása mellett nem hogy már létező fogyasztási piacoktól könnyelműen feladhatna bármely állam, de minden állam törekvése oda irányul, hogy a meglévő fogyasztási piacokat kizárólag saját termelésének biztosítsa, hogy ezen fogyasztási területet lehetőleg kiterjessze. Magyarország szempontjából az volna a legkívánatosabb, hogy ne csak Ausztria, de Németországgal is közös vámtérről képezhetnék, mert amíg ez mezőgazdasági tenyésztestünk nagyarányú felvirágzását biztosítaná másrészt sikerrel vehetnék fel az Egyesült-Államok ipari és mezőgazdasági természetével a versenyt az egész vonalon.

Az Egyesült-Államok ipari és mezőgazdasági versenyre lesz az egyébként, amely az európai államok között egy szorosabb kapcsolat fog előidézni, a mely a kölcsönös és együttes védekezés szükségességét fogja megérlelni.

Magyar szempontból tehát Ausztriával szemben minden körülményt komolyan és érdeme szerint mérlegelve csak az lehet a helyes állapot, hogy *közös vámtérről, ha lehet, — önálló vámtérről, ha kell.*

R. Gy.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovács Béla.

Hasznosabb-e nevelni vagy vásárolni a teheneket.

A *Köztelek* é. t. vi 80-ik számában megjelent közleményemnek fűl az volt a czéja, hogy visszhangoz keltsen s különösen azon gazdatiszadók birja felszólalása, akik a vásárolt tehenezetek kezelésével már foglalkoztak s így alkalmas volt közvetlen tapasztalatokat szereznii, hogy így e fontos kérdés minden oldalról s a legilletékesebb helyekről is nyorjon megvilágítást. Az Állattenyészési és Tejgazdasági Lapokban két közlemény is megjelent e tárgyú vonatkozólgy, melyeket kötelességem e helyen röviden ismertetni.

Nevezett lap 44-ik számában *Pókay* Desző állattenyészési felügyelőül jelent meg egy közlemény, melynek rövid kivonata a következőkben foglalható össze: A vitát megindító közlemény kiindulási pontját nem tartja helyesnek, mert a kérdéses egyoldalúlag annak előtértesítve, hogy a téhán felnevelése többbe kerülne mint amőn áron ugyanolyan tehen vevhető, a kérdésére érdemleges válasz nem adható, mert nagyra es el lehet képzelnii olyan viszonyokat is, melyek között a piaci árál orsóban állithatók bár elő fölnevelés utján a tehének, mégis a tenyésztes nélkül tejgazdaság hoz nagyobb jövedelmét. Az üzletszerű tejgazdaság előnyöül felhozza, hogy kisebb tökélt szükségül, kevesebb az istálló, valamint a sze-

mélyeztet is, a tenyésztesél járó gond és költség eloszik. Majd rátér czikkrio azon tételek felsorolására, melyek egy összehasonlító számszámítás figyelembe vevők voltának s rámutat számszámításban hibás voltára, amennyiben a töké körülbelül 10 évvel hosszabb a kamatosa s a horjú értékelé figyelmen kívül hagrtam s így egy téhen felnevelési költségei nem 273 koronára, hanem 66 koronával magasabba, tehát 339 koronára teszi. Velem ellentétben nem tartja a tenyésztesél kapcsolatos tejgazdálkodást az üzletszerűnél minden esetben jövedelmesebbnek, de az szemre is bizonyos, hogy 11 filléres tejértesítés mellett utóbbi csak úgy lehet jövedelmezőbb, ha a legelő és takarmány olesón kapható, nemkülönbén ha igen jól tejele tehének vásárolhatók be. Végül olyan gazdákna, akik mint tenyésztők kellő szakismerettel bírnak, czikkrio nem ajánlja az üzletszerű tejgazdálkodást még abban az esetben sem, ha a számszát az valmivel előnyesebbnek mutatná.

A másik közleményt nevezett lap 46. számában *Zékó* Béla írta, mely közzétesz egy kivonatolt Czikkrio közleményében abból ind ki, hogy nagyobb távolások, hiányos közlekedési utak, melyek nagyobb szállítási költséggel terhelik meg a tejeztélet, nem engedik prosperálni a ilyen tejgazdaságot. Ilyen esetben tehát és minden olyan esetben, midőn a tejtermék nem *eléggy jól* értékesíthető, tartssuk a tenyésztesél kapcsolatos tejeztéletet, mert tenyészállatok előállításával tulajdonyhatjuk a tejeztélet jövedelmét. Am czikkrio nem biztathat olyanokat is tenyészállatok előállítására, akik nem föltétlenül bíznák meg e téren saját szakismeretükben, mert kedvező eredményeket nem fognak elérni. Üzleti alapokra fektetett tehenezetekben czikkrio szorint hátroroztatónak vélekedünk a gazdasági élet mint felnevelni, a mely 10 literes tehenezet 270 koronájával bármely országos vásáron is össze lehet vásárolni, holott egy előhási ösze 376 korona 42 filléres birlet gazdájának mire levelek.

E közleményekből tehát, különösen a másodikból az tűnik ki, hogy az üzleti alapokra fektetett tehenezetekben mindenesetre előnyösebb vásárolni, mint felnevelni a teheneket.

Pókay ur közleményének azon megjegyzését, hogy a tökéamatot s a horjú értékelés számszámításomban nem vettem fel, elősmerem. Különbén is ezen számszámításban nem tart igényt a teljes pontoságra, nem is állítottam azt avval a czéllattal össze, amennyiben épen itt akartam teret engedni a vitára, gondolnár, hogy talán módját ebtjehük egy olyan számszámítás, amely általános kulcs gyanánt elfogadható lesz. Beátalom azonban ma már, hogy lehetetlenség megállapítanunk azon összeg nagyságát, amely a lehorzátó ősöz összköltsége pontosan mutassa, mert vitázóknak a vitát indító a gazdasági megítzésre s ügyességőül függölge olyanira elvölto számszámokat, illetölge végszövegeket fogunk nyerni, hogy azokból egy helyes átlagszámot sem lehet levonni.

Rákos ur nem vette figyelembe közleményében, hogy a vitát megindító közleményem 11 filléres tejértesítésből ind ki, míg a másik bizonyára lehet olyan árna képzelnii, amely mellett egy üzleti alapokra fektetett tehenezést jól viragoshatna, jobban az olyannál, ami a növedéskállatok felneveléséből is merit jövedelmét. Czikkrio 376 korona 42 filléres becsilli azon kiadásokot, melyek a gazdák ént az üsző lehorzátás pillanatig, ellenben 26 koronáért meg lehet vevőn venni, tehát, amely nagy 10 liter tejeit ad. Ez a 106 koronás differenzát kissé feltértesíti. Talán, mert ha az általam felnevelt tehen magamnak is 376 koronába van, nem adhatom azt el 270 koronáért. Miután pedig vásárolni 370-300 koronáért tényleg lehet jó teheneket vásárolni, bajes azt elhinni, hogy a felnevelési költség enél sokkalta több volna, mert az az előadó gazda is csak nevelte azt a töhéket, miért kértél volna neki annak felnevelése olyan sokkálta kove-

sebbe, mint nekem. Megöngönd, hogy az előadó gazda talán már hozott hasznot abból a tehénből, fejte, borjú nevelt utána — nem lehetetlen tehát, hogy ebben az esetben, ha az a tehén már vén, tényleg eladja 106 koronával olcsóbban mint amennyibe felnevelése került, azonban vannak a piacon fiatal tehének is, amelyek éppen olyan jól tejelnek s mégis csak 270—300 korona az áruk. Nézetem szerint tehát a 376 koronával túlmagasra becsültve a leborjúzó üsző értéke, ami onnant számíthatok, hogy *Rákóczi* számszáma szerint a borjú négy hónapig szopik, ami későbbén ki-vül igen drága, s ép ezért nem is szokásos dolog, hanem igenis kaphat négy hónapos koráig anyját, továbbá az, hogy az üsző csak 36 hónapos korában élhet, holott 27—29 hónapos korában le kell ellenie, s végül az, hogy a trágya értéke számításba nem vétendő. Ezeknek figyelembe vételével nagyon is megközelíti egymást a felnevelési költség összege s a szokásos előár is.

Attól én egyáltalán nem vitattam s nem is vitatom, hogy pénzügyileg minden körülmények között előnyösebb az üszőket felnevelni, mint venni. De mint állattenyésztő száma senki-nél sem fogom a nálam nagyobbakat, s ha meggyőződésem is arról, hogy az adott viszonyok között csakugyan hasznosabb vásárolni, mint nevelt tehennel dolgozni, akkor is inkább hallgatólag fogok. Röviden elmondom, hogy miert.

Már múlt közleményemben említettem egyházián igen fontos okot, melyek az állattenyésztés alapjaira vonatkoznak, amelyek ismétlésébe becsúszkoni nem akarok. Fel kell azonban említenem, hogy én igen sok olyan tehénedet láttam, amelyek elzüllesztve és egyelőre megszárszati után lettek értékesítve s helyükre friss fejűkös vásárolva. Ezeket én két kategóriába sorolom. Az egyikre tartoznak a nemrég piszkos istállók, a melyek rendszeren szűkek, bizsákos, szűk ajtóval, sajátságosan méltóan görbes állatok állanak, a melyek többnyire felsültekő köhögést visznek véghez. Meg látszik az egész istálló, hogy itt egyedül csak az üzet jászák szerepet; az ilyennek a tulajdonosa megveszi azt a tehenet ha elég nagy a lögye, akármilyen görbes is, csak először legyen. A szalma drága korában lévén, a tehének mocskokban, trágyában állanak; ugy-anymira, hogy az ember undorral gondolja el, hogy embertársai fogyasztják azt a tejet, amely ebből az istállóból kikerül. Vannak ilyen tehén-zészek itt Kassa közelében, s bizonyára másutt is. Lehet-e az ilyen vállalkozást pártfogolni hármónál hasznosabb jó is? Az ilyen vállalat a realis gazdának kárát vonja, mert először, többnyire vizezett portékájával olyan versenyt teremt, a melynek megküzdési nem képes. Kárát vonja a fogyasztó közönségnek, mert legjobb forrása és terjesztője a legkülönbözőbb betegségeknek.

A másik és kisebbik csoportja az effajta tehénzeteknek az, amely istállóban szép élő anyagot tart, s a melynek állatainak és kezelé-és is kifogástalan. Ez aztán megadja a 300—400 koronát is az olyan tehénekért, amelyek ez-lajainak megfelelően, esetleg miskálrotatja is azokat, de kifejezt után a legtöbb megszárszati után értékesíti azokat, mert így érheti el a legmagasabb árakat. Az ilyen tehéneknek, keveset mondom, megérdemelték a 75% elnyerés mint tenyésztőnyag, holott éppen ezek a legértékesebb legjobb tehének, amelyek nagy tejlőképességüket vagy fejűknek magas zsír-tartalmát talán még sokszor örökíthették volna át utódaira, megjavitván bika utódai után talán egész tehénzetek tejlőképességét. S vajon olyan jók jó tejlő tehén van az országban, hogy azoknak megérdemelték a 75% nyerdant ajánlhatjuk? Hiba volna a tekintetben Németország követünk: ott igen jól tejlő tehénekben valóban bővelkednek, ha tehát a nagyobb városok környéke sok jó tejlő tehé-
net elfogyaszt is, marad még elég a tenyész-

tőközében, nálunk azonban minden egyes ilyen tehének idő előtti kímiskorálása vagy elpusztulása veszteség a közre, vesztesség szarvas-marhatenyésztésünk.

Kovács Béla.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

— Rovarvezető: Csérfai Sándor. —

Milyen helyre telepítsük a komlókeretet.

A komlógyökények ültetése legtöbbeszer tavaszkor történik, de ott, a hol új komlókeret-
tet akarnak beállítani, a komlókeret helyének a kiszemelését már az előző őszön végzik el. Sőt ha hamarabb történik ez, annál jobb, mert már az *évszázad* felé forgatni kell a komlókeret föld-jét, esetleg trágyázni s kijelölni.

Egy új komlókeret helyének megválogatása már azért is fontos mozzanat, mert a komlót épp úgy, mint a szőlőt nem rövid időre, de hazai adatok tanúsága szerint 15—20 évig művelünk egy helyen. Ha már most a hely megválogatásánál a kérdéses van, úgy 15—20 évig kell bizonyos nehézségekkel küzdenünk, a melyeket egy jobban kiszemelt helyen elkerülhet-
tünk volna. Mert természetesen némi helybeli tövedés miatt nem fogjuk a 800—1000 korona alapítási költséggel megindult komlókeret abba-hogyan is abban a nyereséges termelés csak némelyik a lehetősége!

Egy új komlókeret helyének megválogatásánál is ügyelni kell a kert helyrajzi, égtáji, s magas-sági fekvésére. Különösen fontos annak talaja, s figyelembe kell még venni az égtáji és idő-járást is!

Hogy helyes-e szemponjtárolt milyen tere-
len helyre telepítsük új komlót? felelet: közöl-
len a hol a földnyelv elhelyezkedik, hanem a munkásainál helyesbe kell, mert az erdei komlós-
munkásainál mondaná szerint, a komlós-
ban annak kibavásától az ősi elaktarítás „*benne* kell lakni”! Ez a kezelési közölgés leg-
fontosabb a szedés és szarítás idején, mert a komlótoboz bajos a termőhelytől a szarító he-
lyiségig messze hurcolni! A hazai kertek ma-
gnyob része, s különösen az új a kiserdőmoldok, a komlókeret belseiben, a lakóház vagy gazda-
si udvar mellett van. Így a guzda minden-
palogíthati kerjtét, az a szelvíharok ellen, mezőrendőrt károsított ellen legjobban védve
van, a bejárattal a munkások nem sok időt
félhálal. El. ilyen kereteket találnak Segesvárt,
Hajmásfalván, Sepsz-Szent-Györgyön, Maros-
Vasváron, Bodolán, Székelykereszten, Vas-
megye népies telepén stb., továbbá olyan ter-
mészetföldön, akitnél a komlótérmetés melékfog-
lalkozás, de főhivatásuk az életben egyéb. Van-
nak komlókeretek a helység szélén, díszkeret
s parkok, szőlőkeretek, gyümölcsösök, s kisebb
majorok mellett, tehát már exponáltabbe he-
lyen, de még mindig nem a földön. Zágony, Körös-
part, Kis-Székács Hévíz, Királyhalom, Somogy-
vár, Mosgó vidéken. E helyeken is azonban bi-
zonyos védett állást kap a komló felületének
vagy külső épületek (présház, gyümölcskamara
stb.) által, de rendszerint ör (kert, bojár, szőlő-
csés stb.) is közel lakik a komlóhoz.

Komlókereteink jelentékényes része nyíltabb
helyeken, de még mindig nem a földön. Például,
Különösen uradalmak sztraktak így komlótér-
telepítési s pedig rendszeren majorok, tanya-
k tövében. Így látjuk ezt Futtkan, Bélyén, Czintson,
Koronán stb. Valóságban tehát szintén lakott
hely mellett van a komlós, a honnan a munk-
kás hamar elérheti, őrizhető, s a hol a szarító
szár is elhelyezve van. Itt már azonban irány-
adó, hogy a vasat, vagy legalább a hó ország-
nem legyen távol, nehogy e miatt az értékesítés
nehézséges legyen! Végül talánunk a szántó-
földi természetben bekeelve is *magukban álló*
komlókereteket, minden mellékterágy nélkül, leg-
főkébb, ha liget, kisebb erdő határolja. Ide leg-

többeszr azért telepítették kereteket, mert védett
fekvésben pl. a talaj különösen alkalmas volt.
Ilyen kereteket találunk: ha kiánt órátkán, Gyermek-
szegen, Ilyefalván, Petrovácsán stb. Sokszor
azonban, kivált a kisebb termelőktől azért is ül-
tetnek ilyen helyre komlót, mert más alkalma-
sabb földjük nincs. Természetesen itt időjárás,
állati és növényi károsított ellen kevésbé lehet
védekezni, a munkásoknak többet kell járniuk,
ha a szarítás a lakóhelyen történik, a zöld komlót
különösen felvanóználni s tisztesszvet stb. Hang-
súlyozom, hogy ilyen helyre csak akkor ül-
tetnek komlót, ha vagy a talaj igen alkalmas,
vagy a fekvés: vagy pedig abban a dűllőben
sűrűen másoknak is vannak komlókeretek
(Vasmegeyben, Bácskában, Torontálban stb.).
Kisebb ligetes erdő, kivált ha északra áll, jó
szomszédúsága a komlónak, nagyobb erdő hő-
mérsékletét általában lehető környeztet, a komlós
inkább párássá: így lehetnek gyakorinak s pe-
neszérteségeket! Ugyanaz a ha nagyobb víz-
tükör mellé keríti a komlótelep, itt azon kívül
a köd is hátrányos szokott lenni.

Az égtáji fekvést illetőleg már kevésbé kell
úgy szigorúan bíránunk. Kijelölésben is ha-
nyagban a földnyelvnek megfelelően a komlót
akart vannak komlókeretek. Megterem a komlós
éjszaki fekvés alatt is (Kölos-Borsán, Segesvárt
itt stb.) ha előtte pl. nagyobb hegy véde az
északi szél ellen. Minden esetre itt lassabban
terjednek s későbbben érik a komlós, sokszor
tehát csak szeptember közepén szedhető (pedig ilyen-
kor helyenként már sok az esős nap, s épen
azért kell már hővesztróval vagyunk ilyen hely-
re komlót telepíteni. tegyük azt korai fajtavál. A
déli s ezeli szomszédos DNY, és K. fekvések
jobban megfelelnek a komlónak (Erzsébetváros,
Bonyha, Báld, Szengyel, Mosgó, Éger stb.)
ily fekvésben hamar fejlődik, hamarabb érik a
komló a folytonos napugár hatása alatt igen
mennyi komlósfejt fejlődik a tobozokban, a me-
nyek aprók, kevésbé értékesek, de a hozam
tehát nem itt a legnagyobb. Ha déli fekvésben
a talaj mélyrétegi s úde, vagy a legjobb komlós-
fekvés, de ha a talaj sekély s száraz, messze,
kavicsos természetű, úgy ilyen helyen inkább ne
telepítsünk komlót, mert az idő előtti ki fog
szaradni kivált szarú időjáráshoz!

Kivánatos talaj mellett az EK és ÉNY.
fekvésűekben is jó komlósok szoktak lenni,
pedig a szarazabb EK fekvésben inkább főny-
mab a komlószt, habár az néha már szagos:
mert a jó komlószt illatos szokott lenni! A
déli oldalokon a durva bő termési fajták meg-
fiumának a kései fajtakorában fejlődnek. A
keleti oldalokra nagygyűrésű s dombos talaj-
félék (vírtérbep-spall) kell illeszteni, hogy a talaj
könnyen ki ne százkajon; nyugati fekvési ker-
tebbe, amelynek talaja a fekvésnél fogva is
állandóban van: főnyomab fajták tehető (saazi,
golding, auschai stb.).

A magassági fekvés szintén számbaveendő
egy komlós telepítésnél. Főleg az új
a legészakiabb fekvési komlókeretek Kaszán,
Zólyomlósán, s Ilaván vannak, Torontálban
a legelőbb fekvési keretek (Nagy-Beszkerek és
Pancsova között). Tehát jó magas, s jó hideg
klíma alatt megterem ugyan s fölébb hatol
hazánkban is mint a szőlő, mégis nálunk a
Vág és Hernád víz tekinthető a komló hátrán-
k, tényleg azonban sűrűben s dombos talaj-
félék eső órágrészében vannak inkább komlóker-
tek. A hazai komlósok 67%-a dombvidé-
s 33%-a síkon fekszik. Hogy az erdélyi része-
ken jelentősebb a komlós s inkább terjedt is,
annak is tulajdonított, hogy dombos helyeket
inkább kedvel. Vannak ugyan jó komlót termé-
előleg a sík földön is (Bácska, Futtkan, Torontál,
Nagy-Láng, Hévíz, Ilaván), de a bizalmas-
mésű s állandó minőségű kereteket a domb-
vidéken vannak! Vizsgálódásaink nyomán a leg-
magasabb fekvő hazai komlókeret a Harom-
széki Zágonyban van (585 m-nyire a tenger-

szin felett!); aztán Héviz 447, Maros-Vécs 440, Székelykeresztúr 382, Kolos-Borsa 356, Ségvár 352, Erzsébetváros 320, Maros-Vásárhely 316, Szégyen (Torda-Aranyos) 257, Radnány (Vas) 231 méternyi magasságban fővölkömlétekkel bírnak: száraz nyáron fellékelnek az aradnyelvi, fejérmeyei kerek és 100 méteren alul az Alföld komlóskertjei.

A dombos vidék inkább párásság, az esők is gyakoriabbak, a komló inkább fejlődik ilyen helyeken, habár néha a talaj cséke, sovány; a sík földön nagyobb a nap melege, kevesebb az eső, gyakrabb a szél, a komló hamarabb szárad, bár helyenként a talaj tulipán, sőt a talaj vízes! Ezannu vizsgálódásunknál a szélirány is befolyással van s a napugrás is, így ha a komló lejőre van álltelve, minden sora egy fokkal magasabban állanak s a nap csak a lómb tetejére kúldheti sugárát. Ezért meg a síkföld településeknél is lehetőleg csak mély lejtessel a földet keressünk, habár az nem elég fektésű.

Ha sík helyen nem nagyon szélháros a vidék, úgy szintén telephető komló, hisz egy sik szelet ki kell bírnia, de a szélről való óvakodásban annyira menni, hogy hegyzugokba, völgyorsókba dugni a komlót, nagy hiba, mert itt alig járván a levegő, a nap is későn süthet le; mindenkori a penészbetegség s nehezen érke a tobozérés.

Amíg az éjly megvilágítása még módjában áll a komlótermelőnek, mert a hol a klíma nem engedi, ott nem termeszt komlót, addig az időjárásos legfeljebb a talaj, a fajta a művelési mód megválasztásával lehet alkalmazkodni. Hogy milyen éjly alatt terem a komló, arra már a természetes földrajzi elterjedésénél eleztünk.

Midőn tavasz elején előbbik a komló, ajánlatos hogy az jókor s erőteljes számban történjék, ehhez tehát a talaj kell, amely azonban a felmelegedett levegőtől ugyiszt el is veti, ha a tavasz végén a komlóinkák derékmagasságra felútlók s a korára való kapazkodás erősbül, egy meleg időjárás mellett időközönként esendes esők is kívánatosak, idejly zuhogó eső, esetleg erősebb széljárás kárt okoz, mert a gyenge hajtások könnyen törhetnek. Késői fajly által látogatott vidékeken hajos komlót természetén, ugyisztén a hol a jégjárás rendszer.

Nyar elején lombosodások sok napfény kell, most ercednek a mellékhatások, a talaj rendszerint még friss, a nagy árnyékban, virítás elején, tehát július havában, kivált kapadús után bőséges esők kívánatosak, de meleg napos időkké váltakozva, csak így várhatunk bő s finom tobozu termés. A szedés s még jobban a száritás idejére a talaj még meleg, sőt még idő kívánatos, mert különben a zöld toboz nem szedhető, de különösen nem rakható be rendszeren a száritó s ha ez mégis megtörténik, rosszul szárad a toboz s sokszor megveresedik s a szádban felmelegszik. A hol természetesen száritásra vannak berendezve, ott szüret idején már kevesebb a baj.

Csejter Jajos.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: Mezey Gyula.

A szőlő őszi metszése az oidium ellen.

Hazai tapasztalataink is vannak már arra, hogy a szőlő lisztharmatbetegsége ellen nagyon áldásos védekezészer a kénpor. De sem hazai szőlőtermelőink, sem a külföldi szőlőgazdái nem éldegtek meg minden esetben a kénpor hatással. A kénpor hatása nagyon függ a levegő hőmérsékletétől.

Mert a szőlőgazdák nincsenek mindig melegegde a kénporral, egyrészt egyéb alkalmas szerek után kutatnak, másrészt pedig igyekeznek a kénpor használatával együtt a szőlő művelésmódjával is oda hatni, hogy az oidium mennél kevésbé alkalmas tanyát találjon a szőlőben továbbfejlődésére.

Igy sok helyen olyan évek után, amelyekben az oidium nagyon pusztított, a tőkéit, hogy lombozata ne legyen nagyon sűrű, a rendszeren erősebben metszik meg. Másból — tapasztalásból, hogy a betakarít szőlőkben nem mutatkozik oly nagy mértékben a lisztharmat, mint a be nem takarítottban — illető betakarítják a tőkét, habár arra az illető vidéken egyéb okból szűkség sem lenne.

Most pedig egy francia folyóirat a „Le Progrès Agricole et Viticole” arról ad hírt, hogy Del-Francoiszország egyik départementjének, Avyron-nak van olyan vidéke, a hol a szőlőgazdák az oidium ellen a tőkéit még öszszel el is kórászták meg, amily korán ez csak lehetséges.*

A szőlőgazda, Louis Plagnes ir érvel a dolgról, aki elmondja, hogy vidékén mindig a Carignan szőlőfajtát védelmezik külön sikeresen a korai őszi metszéssel.

Elmondja Plagnes, hogy tavaly egyes Carignan sorokat már októberben metszett meg s ezek a tőkék az idén a lisztharmatbetegségtől teljesen mentek voltak. Igaz, hogy kénporral is behintette a szóban forgó sorokat, mégpedig kétszer: először mindjárt tavasszal, akkor, midőn a hajtások már 10–15 cm-re megnöttek, s másodszor a virágzás idejében. De viszont az is igaz, hogy azokat a sorokat, amelyeket csak később (február-márcziusban) metszettek meg, s a melyeket éppúgy és akkor kénporozott mint az előbbieket, az oidium részben megtámadta.

Hivatkozik Plagnes egyik szomszédjára — a ki lelkes megfigyelő, aki mindjárt, mielőtt leírta volna a kénpor metszésnek, s hogy eljárását a lisztharmatbetegség ellen mielőtt ki, azt bizonyítja szőlőinek szép, egészséges kinézése.

De elmondja Plagnes azt is, hogy vidékén nem is valami új dolog az, hogy a szőlőt az oidium ellen a lehetően korai metszéssel igyekeznek megvédeni. Gyakorlatok ezt az eljárást már apdik is rendszeren az olyan tőkékben, a melyek hamvas („cendreuse”) fűrtéket viseltek. Nyilván az oidiomus fűrtéket neveztek el hamvasoknak, mert hiszen az ilyenek néznek ki úgy, mintha hamuvól volnának behintve.

De hát miként magyarázzuk azt a jó hatást, amelyet a korai metszés a lisztharmattal szemben győztes? Ugyannak tekintendő az — mondja Plagnes — mintha a test valamely üszöké tagját amputálnak. Az elért eredmények azt mutatják, hogy a korai metszés meggátolja, hogy az oidium csirái a tőkén befészkeljék magukat.

Hazánkban öszszel csak élvtve metszik a szőlőt, részint azért, mert sokszor hamarosan köszönt be a téli idő, s így öszszel a metszés el sem lenne végezhető, — részint a szőlő fagykárba való tekintetével. — Mert, ha a kemény fagyok kárt tettek a tőkékben, sokkal könnyebb az oly tőkén segíteni, amely még ismét megmetsze, mint az olyanon, amelyet már megmetsztek.

Általában hazánkban már az őszi metszés ellen is nehézségek merülnek fel s még inkább a korai őszi metszés ellen. A kénporhatásnyoz a szüretelés idején a venyigék még melege vannak a borerőddél. Örülünk kell, ha a szüret utáni szép napokat a szőlőtelek még egész lombzatával kihasznál-

hatja. A korai őszi metszéssel nagy károkat lehetnének lökökben.

Aról tehát szó sem lehet, hogy mi a korai őszi metszés, mint védekezést az oidium ellen, felkarolhassuk. Csak egyes kivételek esetében lehetne ezet megpróbálkozni. Az olyan tőkék ellen, amelyek a betegség rendszeren fészkel; de ezek ellen is csak akkor, ha hajtásuk legalább már tövükön jól beértek.

Mezey Gyula.

A répa gyökérsziszke és a trágyázás.

Mind a cukor- mind a takarmányrépának régi idők óta ismert és rendszeres betegsége a gyökérsziszke, amelynek okát már sok mindentelöl jellelt meg: rovarok, gombák, kedvezőtlen időjárás és talajviszonyok.

Igy Kübn a hallai egyetemmel kapcsolatos gazdasági tanintézet hírneves igazgatója, egy apró bogár, az *Atomaria linearis* rágását tartja a gyökérsziszke közvetlen okának. *Hollföns és Hollmann* a bevezetőben, főleg anyerszónok közt, hideg talajokat *Frenk* pedig, ha berlin gazdasági főiskola nemrég elhunyt jeles tanára, főleg két gombát, ugymint a *Pythium de Baryanum*-ot és különösen a *Phoma Betae*-t.

A gyökérsziszke a zsege növények betegsége. Néha már a csirázó zsege észleli, még meg valamivel később, az első kapálással vagy az egyzészéssel.

A beteg növények földföldtől része elkézd fonyadni, lekonyul majd ledől és elszárad. A gyökér el van feketedve s szintén fonyadvány elvekvonyul. Ilyen nagyjában a legerősebben megbetegedott, a teljesen tönkremenő növények képe. Néha azonban a betegség gyengebben mutatkozik a gyökéren, főleg a zsegecs feketedik meg, mire a növényke is fonyadvány kezd, de később a gyökérsziszke is a földföldtől rész is magához jön.

A répa gyökérsziszke ellen már több év előtt a vetőmagvak pácolásával ajánlották s ezzel a védekezésesemóddal újabb időben is sokat kíséretettek. A pácolászt főleg azok ajánlották, kik a betegséget elsősorban gombakórt okozották hiszik, de ajánlották azok is, akik azt tartják, hogy a gyökérsziszke rovarok trágyázása vezetőd vissza; az előbbieket a gombáknak a maghoz vagy magban fészkelő csirák akjárok elől ni pácczal, az utóbbiak pedig a rovarokat visszattartani az éppen kikelő zsege csiráktól.

A répa mag pácolására már sok mindentelöl szert ajánlottak, így karbolsavoldatot, férgélgázoldatot, kénsavot.

A különféle csavászások a praxishoz azonban nem bírnak eléggé tért hódítani s különben is, mondja *F. Kudelka*), nagyon jól megküzdhetünk a bajjal akkor, ha a növényektel megfelelő trágyázással erősítjük.

Hogy a növényekhamarosan megerősödésessé válnak, azaz a zsegecsre van szükségük, azért már régebb idő óta nagy súlyt helyeznek a cukorrépánál a szuperfoszfáttal való trágyázásra, mert a szuperfoszfát a foszfor-savon könnyen felvehető alakban tartalmazza. Eddig a szuperfoszfátot a vetés előtt szórózták a talajra. *Kudelka* ezzel szemben azt ajánlja, hogy a szuperfoszfátot vessék sorokba, s kísérletekkel mutatja ki, hogy ezzel vagy a termésnyagysága, mint a répa cukortartalma emelkedik.

Hogy a szuperfoszfátrágyázás a gyökérsziszke ellen mind kedvező hatást mutat, arra nézve rámutathatunk a *Kudelka* által közölt kísérletek egyikére, amelynél a cukorrépaföldi ama részén, amely nem kapott trágyát, a növények 34% a betegedtek meg, ama részén, amely szuperfoszfátot a zsegecszóra kapta 19% volt a beteg ott ahol a szuperfoszfátot sorokba trágyázták csak 3% a betegedtek meg a növényeknek; ugyannányi

* Lásd a nevezett folyóirat november 3-iki számában: „La lutte contre l'oidium par la taille hâtive” című czikket.

*) Lásd a „Centrbl. f. Bakteriologie, Parasitenkunde u. Infektionskrankheiten” II. részének I. é. 20. számát.

értek el és azért azt csakis próbaképen merem ajánlani. Erre a célra első sorban az ammóniá-szuperfoszfát ajánlom, amelyből két holdanként 250—300 kiló volna tavasszal a nyitás után elszórando. Az elsőtől műtrágyát alá kell ásni, vagy ha ez meg nem tehető, alá kell kapálni. A szőlőben még figyelembe vehető trágyaféle a fekátrágya, melyből 20—30 q alkalmaszandó holdanként, az szarótól sertiástrágya, melyből 20—25 q felhasználás lesz célszerű. Ha ezen két utóbbit trágyaféle alkalmazás után a szőlő nagyon bújón hajtana, célszerű lesz a következő év tavaszán 150—200 kg. szuperfoszfátot elhinteni és aláásni vagy alkalpálni. A műtrágyaféle beszerzési forrásáról a „Köztelek” hirdetői rovata nyújt felvilágosítást, azok áráról pedig az illető czégek. (C. S.)

A mésztrágya alkalmazása. *(F. E. az 598. sz. kérdésre.)* A meszet legkezelebbi aratás után elszórni és azonnal seklény alászántani. Lehet ugyan tavasszal is meszezni, azonban aki első esetben használ meszet, sokkal célszerűbb, ha azt nyáron szórta el. A holdanként felhasználandó mesz mennyisége függ a talaj meszszegénységétől, a talaj kötöttségétől. Az égetett mészből 10 q tekinthető minimumnak, azonban ha próbaképen alkalmazza a meszet, célszerű lesz különböző mennyiségűt tenni próbát olyképen, hogy egy-egy k. holdra 10—15—20—25 q szórta el. (C. S.,

ugy a kassai, mint a keszthelyi tanintézet gardságában az a gazdasz, aki Csorba Gusztáv intézsege által végezte a fenti gazdasági tanítészetek egyikt. Halála nagy részvet fog kelleni nemcsak a gazdasz, de az őregelőknek is. Kérdésben is, akik Csorba Gusztáv intézői munkáid és ismerték. Nyudódjék békével! — *Géresi Balogh Odón m. kir. intéző életének 44-ik évében, folyó hó 16-án, Nagyrizében elhunyt.* A gazdasz, a fogalmazó és a gazdaszvezető munkáid kezelté kassa szaktudással és pályája iránti szeretettel.

A Magyar Gazdaszövetség igazgató-választmányára f. hó 21-én tartotta ülést gróf *Károlyi Sándor* előkelte alatt. Az elnök szívesen látta meg a gazdaszvezető tagokat, vizsgálta röviden a gazdaszvezető naplóira-nap szaporodó feladatait. Ezután *Bernát István* ügyvezető terjesztette elő jelentését, a mely első sorban melegen emlékszik meg *Egyn Edé* és *Moskovics János* vál. tagok elhalálozásáról, a kiknek emléket jegyzőkönyvbe foglaják. A keletidőli izzoratóerőny dolgában bejelenti az ügyvezető, hogy a mut. év végén jobbb és szigorúbb törvényt hoztak. Ez megjelenti, hogy a paraszt földje más adassék el, mint parasztnak. Lovag *Hohenblum* átiratott intézte a bécsi Centralstelle megbízásából a Gazdaszövetséghez, a német vámtárika dolgában, megkérldvén a Centralstelle feljlesztését a német vámtárika tárgyában az osztrák kormányhoz. A feljlesztés kijelöli azokat a tételke, amelyeket a nemzeti termelés érdekében az alkudozások során okvetlen mérskelni kell.

Gróf *Zselénski* Róbert szerint a német vámtarifának vannak sérelmes tételke nézve, de annak a védelmi princípiumát egyáltalán nem szabad eltiléni, mert a vámpolitikai épen a védekezés hathatós eszköze.

Bövények Gyula kiemeli, hogy a német társulat az ügyvezető kiserlet a nemzeti munka és termelés megvédésére. Az igazgatóválasztmány átteszi a megkérését az Országos Magyar Gazdasági Egyesülethez, ahol tárgyalni fogják a kérdést, de már most kidomborítja a választmány, hogy a Centralstelle által megindított akciót támogatja. E kérdés kapcsolatában szöve. Az értekl az általános vámtárika kérdése, mely körül hosszabb vita folytatótt.

Móry Lajos, Blaskovics Ferenc, Scitovszky János, Bird Lajos, Rubinek Gyula, Buzayovics Sándor, Csillag Gyula, gróf Desseoffy Aurél, gróf Károlyi Sándor felszólalásai után az igazgató-választmány megállapodott abban, hogy tekintettel az autonóm vámtárika előkészítésének már nagyban is előrehaladt stádiumára, előterjesztet tessz a miniszterelnöknek és a közgazdasági minisztereknek, amely előterjesztésben a vámtarifával egybefüggő agrárközvetlenyeket domborítja ki. E mellett a vákmérdés népszérszítésére és abban az agrárkérdés megvédésére a gazdaszvezetés felvolásokat fog rendezni, amelynek előkészítésével az elnökséget bízták meg.

Gróf *Károlyi Sándor* elnök a hitel kérdésében, amelyet a kassai gadszkongresszumnak vetettek fel, jelenti a választmányának, hogy csak a magyar földhitel-intézetl érkezett válasz. *György Endre* tervezetnek a tárgyalásra nagyobb értekellet volna összehívando.

Az uszora kérdésében a gazdaszövetség által feljlesztett memorandumra nézve előtár az elnök, hogy ebben a kérdésben ezidén nagyobb apparátusú kellene fellépni, mire nézve javasolja, hogy szélesebb körű bizottság hívassék egybe. Az igazgató-választmány helyettesél fogadja az elnök javaslatát.

Szözlészt kongresszus Lyuban. A Lyuban f. hó 15-én megnyílt szözlészt kongresszuson 15 állam képviseltette magát a közel 2000 részvető tagú szamál. A francia kisgadszok ép ugy kivették részüket a lantadokszásból, mint akárcsak a 82,000 francia szözlérmelő legtekintélyesebbjei. Magyarországról dr. *Istvánffy Gyula* egyet. professor a m. kir. közp. szözlészt kiserlet, állom és az agrarologiai intézet igazgatója képviselte. Istvánffy a kongresszus tiszteletl elnökéül közv választotta; a szözlészt nemzetközi műszótár elkészítése iránti indítvány pedig a nemzetközi állandó szözlészt bizottságzó tététtel át további eljárás végett. A gadsz tárgysorozatát *Csétel* fölvolásba a hybridális elméletéről nyitotta meg. A kongresszus elnökét a mikor *Prosper Gévais* a borhamisítók ellen kelt ki. A legkiválóbb előadók egyike *Armand Gauthier* nek az Institut tagjának nagytudomány előadása volt a hybridális mechanizmusról és a fajták (raceok) keletkezéséről.

Lucien Daniel bemutatta a legkölönösebb növények egymásba öltözéséről kiserlet, melynek eredményét a ősszeforradás magyartanzánál felhasználta *Istvánffy*nek 17 év előt közölt tanulmányát a sejtek közv összefüggéséről. Az utolsó napon, vasárnap *Ravaz* nagy érdeklődés mellett ismertette a montpellieri kiserlet szözlételepet, hol 1500-nál több szölyhybrid tenyészett tanulmányozni czöljölv s vizsgálattal szigoru tudományos módszerrel *Bouffard* ugyanezen hybridok bomlást végezt magyartudom. vizsgálatairól számolt be, többrendbeli kevésbé fontos előadásai után azután vasárnap este dr. *Michon* elnök berokszette a kongresszust.

A magyar parabroszta és a német agráriusok. A „Köztelek” 80. számban elmondottuk *Gelb* börténygöknök esetét s egyszersmind rámutattunk arra, mennyiben káros a Gelbnek manövere s egyáltalában a papíros buzával történő vizsgáltsékek hazai gabonakereskedelmünkre. Tartottuk felte, hogy e skandalózus eset a külföldet is foglalkoztatni fogja s nem hiába, mert mint a német agráriusok tekintélyes lapjában, a „Deutsche Tageszeitung”-ban olvassuk, ez tényleg megtörtént. A levél, melyet az említett lap közöl, a következőket mondja: Aki Oroszországban él és alkalmu nyílik, hogy magyarakkal nyíltan beszéljen, főképp, hogy élők beszéltesse, csakhamar észrevéni manapság, hogy a magyarak immár megzsellja sejtelmé annak, hol keresétek legveszedesebb ellenlégekét: azoknak a nemzetközi szakmányolónak a sorában, akik egyrészt a saját hatalmát állít a nemzeti szét a forráspont hertik, a másik oldalon azonban a tett „nemzeti szözlátolok tudatában és a nyilvános bizalom birtokában annál zavartalanabul folytathatják üzelmüket: a könnyműl mágnást megszabadjítják a földjeit válo gondoktól, a parasztnak lenyomják a gabonáiraikat, mert hiszen van

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

OMGR. közleményei.	Oldal
Az úttaló vámtörvény.	1839
Állattenyésztés.	1842
Hasznosabb-e nevelni vagy vásárolni a teheneket.	1843
Növénytermesztés.	1844
Milyen helyre telepítsük a komlókeretet.	1844
A szőlő gész metszése az oldium ellen.	1845
A répa gyökérszétése és a trágyázás.	1845
Levelszékény.	1846
Vegyesek.	1847
Kereskedelem, üzede.	1849
Szerkesztői Értekek.	1850

Kinevezés. A földmívelésügyi miniszter *Babik József* budapesti állatorvosi főiskolái gyakornokot a főiskola szobelöi tanszékére mellé két év tartamára II. tanszékre nézve kinevezte. **Házasság.** *Hörányi Oszkár* a magyar mezőgazdász szövetkezeze tövény igazgatója f. hó 25-én tartja esküvőjét a budapesti deákterti templomban *Knutzen* Illdia kisaszonnyal.

Halálozás. Szakácsi *Csorba Gusztáv*, a keszthelyi m. kir. gazdasz tanintézet intézője f. hó 16-án, életének 20. évében Budapesten elhunyt. *Csorba Gusztáv* hosszú időn keresztül szolgált szaktudásával gazdasz tanügynek, előbb mint a kassai, később pedig mint a keszthelyi gazdasz tanintézet intézője, a fiatal gadszok egész gartitást oktatta ki a gyakorlati gazdasz fogásában. Mint kitünő praktikus gadsz a kezelésére bizott tanintézet gadszokotak is példás okszérséggel kezelte s méltán tanulhattak és leshettek el sokat

MAURINER ODÓN cs. és kir. udvari magyereskedése
 BUDAPESTEN,
 VII., Rottenbiller-utca 33. sz., és VI., Andrássy-út 23. sz.
lőhermagot, luczernamagot, fehérheremagot, tavaszit repczét, mustármagot, csibehurt, francia perjét, mezei komocsint, bükkönyt, lenmagot.
 Minták, ajánlatok és egyáltalán minden levezetés a központi irodába: (VII., Rottenbiller-utca 33. sz.) intézendők.

nekik elég buzdíj — papírosból. Az általános jólét annyira károsodik ezáltal, hogy belát-
tató időben végre se lehet vetni a beállott
általános országos inszégnek. A berlini usz-
ezután a budapesti lapoknak a Gelb-ssettel
foglalkozó cikkeit a megjegyzéssel közölvén,
holnapi az általános hazai közéletet a
követést, amelyben a valódi gabonakeres-
kedelem — illetve azon nagyfontosságú gazdasági
processzusának, mely a gazdasági fogyasztás
a szükséges gabonával ellátja — fejlődéséhez az
előzők elemek kizárását kívánjuk.

A gabonaüzemi reformja Ausztriában. Az
osztrák kormány f. h. 1900. évi törvény-
a Reichsrathban a gabonaüzemi reformjáról
szóló törvényjavaslatot. A törvényjavaslat
formálisan nem tiltja el a gabonában és liszt-
ban való határőrzést, de gyökeresen reform-
álja a mezőgazdasági terményűzést, nö-
veli az állam befolyását és korlátként
szóla a *fedelezen határőrzéssel való visszatér-
és*. Ezen reformokat a törvényjavaslat a
szokványosságokra és a felmondásra vonatkozó
rendelkezésekkel akarja elérni. Felmondani a
törvényesség által kirendelt felszámoló köz-
legkötészet nélkül nem szabad. Minden
törvényi szokás és felszámoló szabály állami
jogvágyattal függ. A konkrét és lehetőleg
pontos átjegyzést a hitel- ártományokhoz új
előzményekkel akarja elérni. A törvény-
jegyzésnek szüntetéséhez lesznek köve.
Aki szívesleg üzletek kötésével, vagy az ar-
akulakúra vonatkozó megtevésével, vagy más
döntő körülménnyel szándékosan befolya-
sítja a gabonakereskedést, egy évig terjedő kö-
foglal bűntudható. A törvényjavaslat rendelkez-
éseket tartalmaz. A törvényjavaslat a
továbbá a hivatalos tőzsdélatörvény
bizonyos tőzsdélatörvény ellen. A tőzsdé-
szakosnak a tőzsdén kívül álló felek üzletre
való alkalmazását megnehezíti a törvényjavas-
lat. A tőzsdélatörvényről az igazságügyi minis-
ternek kinevezett állami bírónéknél. A bíróság
tagjainak felet pedig a kormány, felét tőzsdé-
határoknál rendel ki. A törvényjavaslat Ausztriában
a törvényreform, míg mi téle-
nőzik a börze tőzsdélatörvény.

A földművelési miniszterium fal-
ragaszi és oklevelei. Az Országos Gazdasági
Munkás- és Cseledeképintézet szabályzatának
hirdetése a földm. miniszterium egy művelési
falragasza tervezésére hivatkozva pályázatot. A
falragasznak egyik oldala 1 méter, másik 70
cm. legyen, tervezhető akár álló, akár fekvő
helyben és művelési diszítésnek kompozíció-
jában a Gazdasági Munkás- és Cseledeképinté-
zétől cizéla egyszerűen és megfelelően jus-
son kifejezésre. A legkiválóbb pályaművek
jutalmazására három díj tűzített ki és pedig
díj 400 K. 1. díj 150 K. 2. díj 100 K.
A pályaművek jelöltjei látandók el s 1902.
janár 31. dell 12 óráig küldendőek a Ma-
gyar Iparművelési Társulat titkári hivatalába
(Budapest, IX., Üllői-ut 33—37.) Ungacsok a
Földművelési miniszter elhatározta, hogy a
gyümölcs- bor- és minden más parcellás ter-
ménykültúrákban a kiltatás helyett a szőlő-
zészre kintitendő állami okleveleket idétt. E-
s miután ohajtása, hogy ezek az oklevelek
nemcsak művelési kirtivelék, de izlesben ma-
gyarok legyenek, az oklevelek elkészítésére
pályázatot tűz ki. A miniszter 800, 600 és
400 koronával fogja a három legjobbnak ítélt
oklevél-minát jutalmazni.

Ezestől-innen a kertészeti tanintézet-
ben. A budapesti m. kir. kertészeti tanintézet
tanuló ifjúsága szép szokásához híven az ide-
i kegyelettel innepelte megdicsőült királysz-
számon emléket. Az ifjúság az innépséget az
intézet egy tágas termében rendezte, a mely
helyiséget az akkorra pálmakkal s díszeink
nyelvével díszítvén fel, virágok borították el
a kirtény gyászafolyók szobáit. Az innépséget
az ifjúság énekkara nyitotta meg s aztán *Miére*
József tanuló olvasta fel lendületes emlékezés-
zettel, mely felolvastá *Dolla* István segédnarrave-

tésével előadott gyszének követte. Majd Nagy
Sándor tanuló szavalt a Balla Miklós alkalmi
költeményt, melynek végétével felhangzott az
ifjúság ajkán az örökké szép Szózat. A szép
innépet *Angyal* Dező igaználó beszéde fejezte
be, megemlékezvén a nagy kirtényről s a kirtény
és a haza szeretetére buzdítván az ifjúságot.

Változások a Magyar folyam- és ten-
gerhajózási résznyrt. elnökségében. A Magyar
Folyam- és Tengerhajózási Résznyrtárság
igazgatósága folyó hó 18-án tartott ülésében a
nemreg elhunyt Széchenyi Pál gör helyébe a
társásg eddigi alelnökét Kornfeld Zsigmondot
elnöknek és Felde Imrét alelnökké egyhang-
yul választotta.

A kulturmérnöki hivatalok szabályzata.
A földművelési miniszter most becsodatta, mi
a magyar királyi kulturmérnöki hivatalok szol-
gálati szabályzatát. A kulturmérnöki hivatalok
a tulajajait és vízhasználati műszaki ügyek-
nek a vizgató törvény végrehajtása körül föl-
vezendő műszaki teendőknek ellátását, ezenkívül
a folyammérnöki hivatalok hatáskörén kívül eső
folyókák, illetőleg folyószakaszok, patakok és
egyéb vizek az azok szabályozására és jókár-
tan tartására vonatkozó ügyeket, valamint a
szabályzatban fölörölt teendőket végézik. Az
egyéb hivatalok számát, területi kiterjedését és
székhelyét külön rendelkezések szabályozták. A
szabályzat részletesen megállapítja, mint szer-
vezetnek az egyes hivatalok s mi a hatásköré-
s teendői az egyes hivataloknak és hivatalo-
knak.

A rutén szarvasmarhatenyésztés fel-
lendítése. A földművelési miniszter, ugyint-
már az előző években is, Tiróban ez évben
is több tenyészműhelyt vásároltott meg, ezelő-
bb évek ruténok lakta hegyvidéki szarvas-
marhatenyésztést jobb alakra feltette és
hogy a jó tejelőképű meghonosítását a
tejjeladását is lehetővé tegye. Ez idén 203
darab oberinnthali fajta éves üsöt vet a
földművelési miniszter. A szállítmány már
megérkezett és legközelebb rutén kisgazdák
közé kerül. Ruténok odára ki szállítottak
Közel kétezer darab új üsöt találni immár
a határszéli magas hegyek között, mely kö-
zül az első években kiosztottak utáni már számos
növekedő állat is gyarapítja az ottani állományt.

Répezellet- és mészközpalkólemények
díjkedvezménye. Az arad és csánádi egyült
vasutak Mezőhegyes állomásáról 1. Arad,
Szécsény és Kétegyháza helyben és átmenet,
továbbá Új-Szt.-Annáig bármely állomásra, 2.
ujstánna—bródi vonal ötszáz állomásra, 3.
Szegrede helyben és átmen. kocsis és fuvarle-
lenkint a tényleges, de legalább a haszná-
lati kocsirakományért való díjzítés mellett
szállításra kerülő répezellet- és mészközpalkó-
lemények (s határszéleken kirtvelék) és ezek
12 fillér 100 grammként mérsékelt szállítási
viteldij fizetendő a jövő 1902 év végéig ro-
vatlos utján. Répezelletre csak akkor alkalmaz-
hatók ezen rendkívül mérsékelt díjkedvezmé-
nyek, ha a szállítmányok visszerhet képeznek.

Nyerslenkőrdömlények vasuti szállítási
díjkedvezménye Magyarország állomások-
ra (s határszéleken kirtvelék) és ezek
Eszék-alsóvár vasuti állomásokra a rendelt-
elő állomás környékén fekvő valamely len-
körbértháló és feldolgozó telephöz címzett
teljes kocsirakományokban szállításra kerülő
nyerslenkőrdömlények utáni a f. év végéig
a m. kir. államasutak összes vonalán és I.
osztályú vasútvonal díjtételei nyernekek alkalmaz-
zást, rovatlos utján a kedvezmény nagysága
intéty 20%.

A répaczkorgyártás fokozása az
Egysült-Államokban. Az Egyesült-Államok is
óriási erőfeszítéseket tesznek a répaczkortem-
elés meghonosítására. 1895—1896-ban 29220,
1896—1897-ben 37536, 1897—98-ban 40598,
1898—99-ben 32471 és 1899—90-ban 72924
tonnára rugott az előtírt répaczkortem-
nyiség. Ez ugyan még csekélység az amerikai
Egysült-Államok 2,211,847 tonnái év cizuko-

fyogyasztáshoz képest, amelyből 1,793,789 tonnat
importal Európa. Az amerikaiak ellemésége
azonban megtalálja a nyitját e nehéz kérdések
is. A farmerek ugyanis kikötötték, hogy répat
csak új természetnek, ha a czukorgyártó elütja
őket munkásokkal. A bevándorló czukorgy.
lenygelek és finnekől repülő munkácsapatokat
szerveztek. Ezen 100—120 főből álló csapatok
Kaliforniaból szállítják a répacémelés ide-
jére és vissza Kalifornia. A vezetékü ide-
jének különfélelegesen ezen munkácsapatok teljes
kiszámlázását észt ekként lehetővé. A csapatok
szabadban, sátrak alatt tanyáznak és ellemésé-
zés részletekkel. Ilyenkorl Európából kivá-
dorló számarra még roppant foglalkozási tér áll
nyíva. Nem is fog e kivándorlás megszűnni,
amíg Európa teljesen nem lép a védőkör-
ter és jalmatavozó tüké felbomlását, —
meg nem szüntet a nagy munkácsapatkülönbö-
zeteit. Ha ezt Európa nem teszi meg, akkor
Amerika saját hivataloskörnyékű fog megenni
benneiknek és kevesetm fölényleknek a czukor-
gyártásban épp úgy, mint más iparágban.

Szövetkezeti biztosítás. Algul máj 11-én
hónapja, hogy a Gazdák Biztosító Szövet-
kezete* a m. kir. földművelési kormányzat
megbízással mintegy 38 millió koronára érték
állami biztosítók fogafatosításával lett meg-
bízva, márie egy újabb sikerről adhatunk hírt,
amennyiben: a magyar állam részár tulajdonát kö-
pező „Országos Képtár” a törvénytelni csomok
és a szepmüvelési képek értéket 1 millió
429,482 kor. erejéig a „Gazdák Biztosító Szö-
vetkezete”-nél biztosította.

A dohányipari emelkedése. A dohány-
jödékek igazgatóságának a pénzügyminis-
terumből az 1901. évi bevételről a 1900.
dohánykivitelre az utóbbi időben jelentékenyen
fellendült. Az összes dohánymértő terület
Magyarországon ezelőtt 3 évelé 62.000 hely-
enél s mindössze 27,000 hold természet ex-
portáltak föl Ausztriába. A megindított kiviteli
akció fényes eredményre, hogy Ausztriában
jövők az 1901. évből mintegy 35,000 tonna
terméknek átvételére volt kötelezettség a ennek
következéseképpen a dohánymértő terület
házánkban 62 ezeről 75 ezer holdra em-
kedett. Az export növekedésének azt a
gazdasági jelentőségét, hogy a magasabb
dohánybevételek árak révén a természet jelen-
tekeny jövedelmi szaporulatához is jutottak. A
jövők igéri, hogy a jövőben is minden lehet-
ővéig az export növelését.

Borkivitel kiltatás. Szófiai főkonkultu-
sunk októberi jelentése felhívja borkivitel
cizégen figyelmét arra, hogy boraink Bulgáriában
jó piactót találnak. Az idei szüret ott rossz
volt és nem fedezi a fogyasztást. Az előző év-
ben rossz szüret esetén török és görög borkort
importáltak az országba és mintha az idező év
rökörszagnak is rossz szürete volt és a török
borkort drágán kiltálnak, a magyar borkort
most jó piactó kínálk. Drinápolyi és konstanti-
nápolyi kereskedők a török borkort hektoliter
28 arany franknak hirdöstöl szófiai állomá-
sára szállítva és nem tudtak rendelni kapni.
Bulgáriában a trieszi borkort kedvelik külföldi
borkort pedig a magyar borkort. Bulgáriában
ha a hivatalos vegyelemzés a bor tisztaságát
igazolja. Ruscsukból is jelentik, hogy ottasz
találtak borkort Magyarliában nagyon kelendő.
Az Állatok Világa. A Brehm-Heyde-
feld munkából, amelynek magyar kiadása a
hazai viszonyokra folyton kiterjeszkedik, a na-
pokban kerül ki nyomdából a 41-k füzet.
Ebben a gondolatok illusztrációi, füzeten a szók-
és nyelvújzás rágelelők, a nyelvélőkör mon-
dják el érdekes mondanivalókat. Szólnak, meg
pedig megkapó közvetlenséggel, a mezei nyul-
ról, a sarki nyulról, az egyiptomi nyulról és
a tengeri nyulról, tehát úgyisvólán azokról és
Légráról, amelyek a nagyközönséget élmes-
tesettek. Az Állatok Világa a magyar kir.
Állatg. testvéreknek jelöltek meg díszes kiltá-
tás és mesteri illusztrációkkal. Egy-egy
füzet ára 50 fillér.

NYILTÉR.*

Árban változatlan árak mellett nyugodt a hangulat s helyben az ár minősége szerint 11:30—12:30 koronás árakat fizetnek.

Zabban szintén csendes a hangulat, árak nem változtak. Mostanra személy helyben 14:20—15:10 koronás árak között elérhető.

Stassfurti káinolt

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% ónsavas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasó

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kén-savas káli tartalommal, továbbá mindenmennyiségű műtrágyaféléket

elismert kitűnő minőségben legelősebben szállít

"HUNGÁRIA"

műtrágya, kén-sav és vegyi ipar részvényirtársaság BUDAPEST, V. ker., Fűrdő-utca 8. szám.

1900. évi forgalom: 26000 zsk.

Felhívjuk a t. ez. gazdálkodóknak figyelmét

a budapesti gyapju-akcióziókra.

nyolc az év folyamán több sorozatban, rendszeresen

július és szeptember hónapokban tartanak meg. Az akcióziók felkeltő és Gyapjuverősi vállalat Budapest, Dunaparti tóhelyvidékről emezet gyapjukörmérek a M. A. V. oszlop vonalán folyamatos díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentésük előléd és mindenképp felvilágosításra szolgát: Gyapjuverősi vállalat HELLER M. S TÁRSA,

BUDAPEST, V. Erzsébet-út 13.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(Guttmann és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.) Napjelentés a gabonátözdeletről. 1901. november 22.

Lanybábra fordulván az idő, malmainak már csak szettek bázisvetéleket és így a spekuláció maga teljesen kőszényen visszalétező a jónak forgalmának a M. A. V. oszlop vonalán folyamatos díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Készumba ma jó káidat, de egyelőre vételből melletti lanyha irányzatot követ: előzől összesen körülbelül 11,000 métermáza, néhány fillérrel olcsóbb árakon. Rors szintén csak gyengén van forgalomban a nyugodt irányzatot követ; azonnali szállításra budapesti egyenletében 19:00—19:10 koroná között várható árak fizetettek.

Változatlan élék kínálat mellett legutóbbi zárátjegyzés szerint zóróonak. Elkölté finomított szesz magára adóza 110—110 K., adózatlanul szeszborítással 46—46.50 koronát, adózatlanul szesz borítással 33 K. helybeli gyártól. — Kisicinyben az ár 3—3 kor. drágább. Elestőszeszben a vételköltség gyérob, csak kisebb utételek körébe forgalomba adóza 110 K. Vidéké szeszimóniok részéről finomított adóza 12 kor. adózatlanul 48 kor. volt az állomás ajánvá és több félédel adózatlan ár az azonnali szállításra. zárúva is lett.

Mozgásgadái szeszgyárak részéről a kínálat helyben gyérob volt és csak néhány 100 kg. mennyiségben lett zárúva 38—39 K. termelő állomásokhoz szállítva. Eközintingsen szeszen éléobben a kínálat, de aziel csak nyugodt ár mellett létezik.

A kontingens nyeresézes ár 42—42.50 K.

Bécsi jegyzés 37.30—37.40 koroná kontingens nyeresézeséért. Prágai jegyzés 128. — koroná adózott és 35. — koroná adózatlan szeszeért.

Triestéi jegyzés 14.50 — koroná kivitelé szeszeért. 9000 hektolitörre. Kivételre néhány kocsiokomány finomított szesz vásároltak, mely Saloniéki és Samosé félé lett szállítva.

Budapesti béci jegyzés: nagyban kisicinyben koroná koroná Finomított szesz — 115.—116.—117.—118.— Elestőszesz — 110.—115.50—117.—118.50 Nyeresézes adózatlan — 112.—114.—115.—116.— Denaturáltszész — 33.—33.50—34.—35.—

As árak 10,000 literkömértébe hordó mértékű bázisra, budapesti vasutállomáshoz szállítva, körszép fizetés mellett érendők.

Vetőmárga. (Masiner Odón tudósítása.) Vörösermag. As elmutt helyen a kínálat igen erős volt, ezzel szemben azonban alanyavira megcsappant a vételköltség és a forgalom egészen jelentéktelen volt. Ha maundazolnál árcsökkenés nem volt konstansható, úgy ez csak annak tulajdonítható, hogy 3—3 érem szenté nagyobb talajra teljes árú, hogy ezen körülmény folytán a középminőségű árak tulajdonosok ugyancsak feltartani iparkodtak árkövetésével, de ezen feltétlenülben csakhatók. Orvoszörégből nagyobb mennyiségű szép árú került piacra, a követési ár azonban ézösszeres nem iseset mek országban is igen lanyha irányzat mutakozott az utolsó napokban. Luczernemag csak igen csekély mennyiségben forgalmaztatott a mult héti árakon. Takarmányörpámag és héten upból árcsökkenést mutat és így látjuk, hogy a jelenlegi árak még egyáltalán nem kénthetők megállapodottnak.

Pámpagok különösen mek kocsonis emelkedő irányzatok. Takarmányörpámag hírái erős az értékek.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Vörösermag, Luczernemag, Muhármag, Tavaszri kökény, Téli hurok, Baltacizim.

Hedrich és Stráuss "Királymalom" társaság tájékoztatása a "Közledek" részére. 1901. november 23-án.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Roszliszt, Kukoriczardara, Ristakörnyalaszt, 10.80 K., Rozsokor, 9.60 K.

Lujza gőzmalom r.-t. jelentése a "Közledek" részére. Budapest, 1901. nov. 21-én. Netto-árak 100 kg-éért. Budapestben, egyelőre tisztasítatlan, zsduktolt. Közletelezésük nélkül. Szám: 0. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Á. R.: 27.10 29.30 29.50 24.70 24.30 23.50 22.50 23.00 7% s. háj. — kg. kőcsoknyahúst.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Roszlisztárak, K., 24.50 23.50 22.80 22.30 21.50 19.— 17.—

Az Erzsébet-Gőzmalom-Társaság üzleti tudósítása a "Közledek" részére. Budapest, 1901. nov. 21-én. Közletelezésük nélkül. Árak 100 kg-éért, tisztasított, tisztasított lanyva, az Budapesti vasúti és hajóállomásokhoz szállítva: Szám: 0. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Á. R.: 27.40 26.80 25.60 24.80 24.30 23.30 22.70 20.20 17.70

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Székely, 11.90, 8.80, 8.90

Hidveghusvár az Orczi-uti élémi piacon. 1901. november 22-én. (A szeszfőzőipari vasárgázatóegység jelentése a "Közledek" részére.) Felhozott Budapestre 38 árus 37 db sertést, 2 árus 5 db süllőt, 5400 kg friss hús, 700 kg. füstölt húst, 2000 kg szalonnát, 1200 kg. hájat, — kg. kőcsoknyahúst. Vidékről és pedig: N-Székely 2 árus 29 darab, N-Körös 3 árus 39 db, D-Pataj 5 árus 37 db, Solt 3 árus 27 db, Észeszezen 13 árus 132 db sertést. Helybeli 237 db sertést. Főzöszeg 459 db sertés.

Forgalom élék. Árak a következők: Friss sertés: hus 1 kg. 88—90 fillér, 1 q — K., süllősz 1 kg. 112—128 fillér, 1 q — K., füstölt sertésusz 1 kg. 108—128 fillér, 1 q — K., szalonna zsírak 1 kg. 88—92 — K., füstölt zsírak 1 kg. 100—108 fillér, 1 q — K., háj 1 kg. 96—100 fillér, 1 q — K., disznósajt 1 kg. 102—110 fillér, 1 q — K., kőcsoknyahús 1 kg. 40—60 fillér, füstölt sonka 1 kg. 128—144 fillér, 1 q — K.

Hidveghusvár a Garay-téri élémi piacon. 1901. november 22-én. (A szeszfőzőipari vasárgázatóegység jelentése a "Közledek" részére.) Felhozott Budapestre 40 árus 92 darab sertést, 3 árus 10 darab süllőt, 4000 gramm friss hús, 800 kg. füstölt húst, 500 kg szalonnát, 200 kg. hájat, — kg. rszt, — kg. kolbászt, — kg. kőcsoknyahúst, — kg. füstölt szalonnát, — kg. kőcsoknyahúst, — kg. disznósajt, 1 kg. (dr.) sonkát, 1 kg. topórt.

Vidékről és pedig: Nagy-Körös 10 árus 147 db, Czegéd 9 árus 116 db, Nagy-Székely 3 árus 37 db, Kádács 1 árus 8 db, Pinczehegy 1 árus 9 db, Madocsa 5 árus 40 db, Dunapataj 3 árus 10 db, Tass 1 árus 7 db, Békés 1 árus 4 db, Nemétkér 1 árus 10 db sertést, Monor 3 árus 80 db süllőt, összesen 23 árus 438 db sertést, 80 db süllőt.

Forgalom igen élénk. Árak a következők: Friss sertés: tásus 1 kg. 88—90 fillér, 1 q 76—80 koroná, süllősz 1 kg. 112—130 fillér, 1 q 92—94 koroná, füstölt sertésusz 1 kg. 120—128 fillér, 1 q 112—114 fillér, szalonna zsírak 1 kg. 96—100 fillér, 1 q — koroná, füstölt szalonna 1 kg. 120—140 fillér, 1 q — koroná, hurok 1 kg. 106—104 fillér, 1 q — koroná, disznósajt 1 kg. 102—110 fillér, 1 q — koroná, kőcsoknyahús 1 kg. 50—56 fillér, 1 q — koroná, füstölt sonka 1 kg. 128—140 fillér, 1 q — hurka szalonsajt 1 kg. disznósajt 1 kg. — hurka 1 db — topórt 1 kg. — fillér.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca. 1901. november 22-én. A szeszfőzőipari vasárgázatóegység jelentése a "Közledek" részére.) Felhozott szeszfőzői közösgéből 200 szék réti széna 80 szék malma, 20 szék zsuzmalma, 10 szék almazsúma, — takarmányzsúma, — székér tengerezár, 13 székér egyéb takarmány (zaboshókány, sargu szib), 700 szék szesza.

A forgalom éléobben a következők: réti széna 340—560, mhar 350—540, zsuzmalma 300—320, almazsúma 500—280, takarmányzsúma —, tengerezárszár —, egyéb takarmány —, zaboshókány 540—640, lőhere —, luczerna —, köles —, kőles —, 420—400 szék almazsúma 400—400, Összes kocsiszám 336. Összes súly 438900 kg.

Állatvásárok. Budapesti szarumaráhvásár. 1901. nov. 21-én. A szeszfőzőipari közösgéből és marhaszár vasárgázatóegység jelentése a "Közledek" részére. Felhajtott: helybeli 398 db, eladott — db, galiczi 1 db, eladott — db, törli — db, el.

**Importált eredeti
angol kosok**

kaphatók:
PICK OSWALD-nál
BUDAPEST,
VIII., Külső-Kereszt-ut. 1. sz.

SACK RUDOLF egyedül képviselője Magyarországon
PROPPER SAMU

Budapest, Váci-körút 52. szám.

Előre becsátva, hogy Saak Rudolf világ-
hírű gyártmányal eredeti minőségben
csak nálam kaphatók:

ajánlom közkeveltségű egyetemes és többnyire
ékelmen kívül sík és dombos talajra egyaránt
kifejezetten alkalmas sorba- és szörva vető-
gépeimet

szeszakavágó-, répvágó gépeimet.
Ével, járgány- és gözajtásra

járgányaimat a jelenkor legjobb
szerkezetű

takarmánypároló

készülékem s minden egyéb gazdasági gépe-
ket és eszközöket.

Mindenről kimerítő árjegyzék és készleges
felvilágosítások.

Lapunk bekötési táblája
2 kor. 72 fill. (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

Actiengesellschaft

Stahlwerke

Weissenfels

ezelőtt **Goepfinger & Co.**
Weissenfels, Oberhain.

Szab. **aczelláncok.**

A bordóban levő folyadék nem vész el
szülső kisméretűs, felhívódás és
apadék által. Nincs túrzésély,
Petroleum, benzín, festékek, szpiritusz
olajok, alkáliák stb. részére

Készletben mindig
visszatérő
kell.

A szab. aczelláncok, amelyek az állat
testére kerülnek, az állat
szívóját, mely a
szívórendszernek van
szükségére.

Amerikai szabadalmazott
aczelláncok
forrasztás nélkül.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

„UJDONSÁG” Elektromos uton forrasztott láncok
mezőgazdák és iparosok részére.

BECK és GERGELY

BUDAPEST, V. KER., VÁCZI-UT 12 SZ.

GAZDASÁGI GÉPEK

TRUSZTON-GÖZGŐSÉPLŐK

BENZIN-MOTOROK

GÖZGÉPEK

GŐZEK

VETŐGÉP
L. & CO. LAYFARTH & Co. általán szerkesztett
"AGRICOLA"==

„JONES” láncos arató-gépek.

Széna-forgatók
Széna-gyűjtők lőerőre.

Szék- és szalmatörők két sorú, bakkereszerkesztésű arató-
gépek, járgányok, fűszelő-szalmák, traktorok, észt, hengerek,
boronák stb. ártárok és szállítók mint költségtakarókat,
szállítók, motorok, a legújabb, legújabb stb. gépek.

MAYFARTH PH. és Társa.

szék- és szalmatörők, szalmatörők, szalmatörők,
Alapítva 1877. WIGER, 213 Fehérvári-utca 77. 220 szék.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Képes felvilágosítások felvételnek.

E hó végén jelenik meg a
Gazdasági Számviteli Naptár

1902. ÉVRE. 1902. ÉVRE.

SZILÁGYS ZOLTÁN

Az Orsz. Nagy. Gazd. Egyesület szerkesztő-titkára.

KIADJA AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET.

Ára portómentes küldéssel 1 korona 80 fillér.

Ajánlott küldéssel 2 korona.

Egy díszes s teljesen vászonba kötött, naptár
részszel és gazdasági tudnivalókkal ellátott
nagy alakú egyszerű számviteli könyv,
a melyet minden gazda számvitelének be-
jegyzésére az egész éven át használhat.

Előfizetéseket elfogad
a „KÖZTELEK” kiadóhivatala
BUDAPEST,

IX. kerület, Üllői-út 25. szám.

A m. kir. államvasutak téli menetrendje.

Budapest—Hatvan, Budapest—Bicske, Budapest—Párkány-Nánára a vonatok érkezése oda és vissza.

Érvényes 1901. évi október hó 1-től.

Budapest k. p. u. — Hatvan.

Állomások	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
	402 I.-II.	304 I.-II.	318 I-III.	1508 I-III.	408 I-III.	306 I-III.	310 I-III.	320 I-III.	404 I-III.	312 I-III.	302 I-III.	308 I-III.	314 I-III.	1506 I-III.	406 I-III.	1110 I-III.	328 I-III.
Budapest keleti p. u.	indul	710	730	786	790	860	986	1286	180	286	240	—	380	680	800	1110	886
Godóhős	érkezik	—	—	—	684	984	1046	143	288	318	330	—	318	330	680	911	1286
Aszófő	indul	×178	×213	—	—	986	1046	146	—	318	340	×147	681	786	912	1286	1077
Hatvan	érkezik	×1513	×1520	—	819	1017	1112	211	—	388	404	440	680	891	988	101	1082
		830	840	—	944	1038	1130	237	—	386	427	508	722	827	1068	128	1088

Hatvan—Budapest keleti p. u.

Állomások	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.
	32 I-III.	10 I-III.	13 I-III.	13 I-III.	13 I-III.	13 I-III.	307 I-III.	317 I-III.	301 I-III.	403 I-III.	313 I-III.	302 I-III.	407 I-III.	1507 I-III.	401 I-III.	401 I-III.
Hatvan	indul	237	436	530	606	686	808	—	1187	1206	110	464	681	682	828	832
Aszófő	indul	307	403	507	681	780	888	—	—	1228	137	241	681	688	888	892
Godóhős	érkezik	—	532	636	794	748	962	—	1211	×1244	208	562	728	742	×1087	×1014
Budapest k. p. u.	érkezik	—	686	594	688	706	748	968	1180	—	308	564	788	747	—	—
		530	686	730	818	846	1006	1280	1280	130	310	700	880	880	980	1090

Budapest keleti p. u. — Bicske.

Állomások	V. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
	32 I-III.	10 I-III.	9 I-III.	10 I-III.	22 I-III.	1302 I-III.	4 I-III.	12 I-III.	18 I-III.	18 I-III.	18 I-III.	18 I-III.	18 I-III.
Budapest keleti p. u.	indul	630	680	880	1286	730	215	286	480	730	960	1046	—
Budapest-Ferencváros	indul	686	707	—	1286	—	—	280	441	731	1022	1080	—
Budapest-Kelenföld	érkezik	680	713	900	1246	740	221	244	451	740	1011	1118	—
Budapest-Kelenföld	indul	—	740	907	1246	747	232	243	463	74	1014	1118	—
Bicske	érkezik	—	819	946	146	938	310	246	567	843	1118	1218	—

Bicske—Budapest keleti p. u.

Állomások	I. sz. sz.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.
	47 I-III.	7 I-III.	13 I-III.	13 I-III.	13 I-III.	13 I-III.	13 I-III.	13 I-III.	13 I-III.	27 I-III.	5 I-III.	18 I-III.	1301 I-III.
Bicske	indul	436	506	680	746	1286	380	481	619	762	848	—	—
Budapest—Kelenföld	indul	544	612	681	849	118	408	598	688	848	988	—	—
Budapest—Kelenföld	érkezik	547	618	680	860	184	404	540	680	848	988	—	—
Budapest-Ferencváros	indul	602	627	712	900	—	416	588	—	608	—	—	—
Budapest keleti p.u.	érkezik	618	640	738	930	180	423	606	715	918	948	—	—

× A 7 és 8 sz. vonatonál a szomszédos forgalmi jegyek használata ki van zárva.
 ○ Közlekedik vasár- és ünnepnap előtti kőnapon.

Budapest ny. p. u. — Párkány-Nánára és vissza.

Állomások	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
	103 I-III.	1407 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	11 I-III.	
Budapest ny. p. u. ind.	626	678	738	890	900	1216	122	145	230	236	410	436	600	610	620	748	808	1000	1040
Palánk—Újpest ind.	608	718	—	623	688	1230	1241	183	2230	241	438	600	610	620	748	808	941	1010	1083
Vár ind.	érk.	686	—	681	1013	rk	108	—	218	310	érk.	516	érk.	730	érk.	99	érk.	1120	1120
Mogy-Mátos ind.	—	816	—	1006	—	—	—	288	308	—	648	740	—	—	—	—	—	1182	1282
Párkány-Nánára véc.	—	848	90	—	—	—	—	288	308	—	648	740	—	—	—	—	—	1182	1282
Állomások	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
	103	1407	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
Párkány-Nánára ind.	—	416	—	—	880	937	—	840	—	1207	—	—	—	—	340	—	740	800	—
Mogy-Mátos ind.	—	504	—	—	681	740	800	—	1091	118	—	—	—	—	300	—	480	—	—
Vár ind.	—	681	—	681	1006	1080	—	1091	118	—	—	—	—	300	—	740	—	850	—
Palánk—Újpest ind.	517	1014	619	718	802	980	980	1010	1280	145	340	532	128	814	876	—	—	1110	1042
Budapest ny. p. u. véc.	526	608	680	738	816	940	1010	1190	1280	100	300	380	540	580	670	840	900	920	1010

Jegyzet: ○ Ezen vonatonál a szomszédos forgalmi menetjegyek használata ki van zárva.
 □ Csak október és április hónapokban közlekedik.

Az igazgatóság.

Kronen Separator

Tejvártók
Vajkőpülék
Tejszövetkezeli Berendezések
Vajexport
Arjeozék tervek, költségvetések ingyen és közművel.

Eteso Magyar Tej-gazdasági Cég
és Eszközgyár
Jász u 7.sz. Budapest.

Knuth Károly

mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:
BUDAPEST,
VII. ker., Garay-utca 6-8. szám.

Elvállal: Közpenti-, víz-, lég- és gőzfűtések, lég-szezá- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, ciosettek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőolaj-, olaj- és petróleum váladékokból nyert gázok értékesítését és azó készítmények létesítését, városok, indatak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jóváhagyó előírások gyorsan készíttetők.

Legjobb minőségű kőgáz-csővek raktára.

MAJNORVON ELSŐ LEÁNYVŐRÖS ÉS LEJÓZÓBB HÁRNÓVÓ ÖRÖMÜZLETE

BRAUSWETTER JÁNOS

SEGEDÉN
CS. ÉS ÉR. 60. HÁZSÁMBA SZER.
KRONHETER AS MŰ-ORÁS
FELKALDÓZÁS KÉSZÍTŐI
MŰKÖDŐSÉG 1878-1879

ORÁK ÉKSZEREK
10-FVI JÓTALLASSAL
KÉSZPENZERT, VALAMINT
RESZLETFIZETESRE
-HÁVITÁSOK ÉS ÉVI ÁTÁLLÁS MELLETT

1894

Haszonbérleti hirdetmény.

A felsőges uralkodó család alapítványi ráczkevei uradalmaéhoz tartozó Tököl-község határában, a Budapest-Haraszti-Ráczkevei helyieredeti vastú mentén fekvő **715 hold 1539 □.öl kiterjedésű szántóföldből álló birtok**

1902. október 1-től haszonbérbe adatik.

Ezen földbirtokból mintegy 300 hold új erdőrtés és körülbelül még 100 hold irrandó erdőterület.

Haszonbérleti ajánlatok a beígérendő évi bérösszeg 10%-ával **1901. évi november hó 30-ig az uradalmi főtisztoséhoz Ráczkóvön benyújthatók**, a hol a beletre vonatkozó egyéb feltételek is megtekinthetők.

Ráczkeve 1901. október hó 3-án.

A felsőges uralkodó család alapítványai ráczkevei uradalmanak cs. és kir. főtisztosége.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz. II. emelet
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a
Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
erkölcsi támogatásával. **Alakult: 1900.**

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulása:	400.000 kor.
Alapítványok és üzletészekben:	1.200.000 kor.
	Összesen: 1.600.000 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkárra ellen.

As díjlet eredményesen biztosított tagok a díjarányban részesülnek.

Biztosítási ajánlatokat elfogad követelmény a központ vagy a képviselőkövetésével és felvilágosítással és nyomtatványokkal minden irányban készséggel szolgál

1898 **az igazgatóság.**

Hirdetések

felvételnek a kindóhivatalban
Budapest, IX., Üllői-út 25. szám Köztelek.

Magy. kir. Államvasutak Felügyelőség Zágráb.
33361/7-1901. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. Államvasutak Zágráb Üzemeltetősége a vonalra részére 1902. esztől a következő 1903. és 1904. években szükséges pályafentartási puhafák szállítáásra emelvény nyílvános pályázatot hirdet.

As 1902. évből megkötelezőleg az alábbi mennyiség szükséges: Erdi fenyőfa deszka 98.0 köbméter; Jégcsye fenyőfa deszka 104.0 kbmtr.; Lucz fenyőfa deszka 12.0 kbmtr.; Vágott luczfenyő 132.0 kbmtr.; Faragott puhafa 12 m-g 171 kbmtr.; Faragott puhafa 12.0 m. feől 16.0 kbmtr.; Kérisz oszlop puhafából 2050 db.; Erdi fenyőfa palló 97.0 kbmtr.; Jégcsye fenyőfa palló 139.0 kbmtr.; Lucz fenyőfa palló 20.0 kbmtr.; Puhá száfa 52.0 kbmtr.; Vörösfenyő száfa 17.0 kbmtr.; Vörösfenyő deszka (szükséglet szerint).

Ezen kitételek mennyiségénél kevesebb megrendelés esetén szállító a m. kir. államvasutak ellen semmi néven nevezendő igényt nem támaszt.

As 1902. és esztől 1903. és 1904. évekre szükséges faneműk ugyanazon év Április hó végéig beszállítandók.

As üzletelési feltételek fenntartja magának a jogot, hogy a tényleges megrendelés alkalmával fenti csak tájékoztató jellegű mennyiséggel 30%-kal többet vagy kevesebbet rendelhessen, ügyezintén azon jogot, hogy a szállítási év folyamán 30%-os erejű pótmegrendelést tölhessen.

A fák a megrendelésnél közöli méreteiben szállítandók.

A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbbben 1901. december 10-ig déli 12 óráig nyújthatók be az üzletelési osztályánál.

A birtánpénz december 9 déli 12 óráig terjedő le az üzletelési osztályra gyűjőpénztáránál.

A pályázati feltételek, ajánlati minta és mérési jegyzék minden üzletelési osztály és kereskedelmi ipari-máránál megtekinthetők és a zágrábi üzletelési osztály által díjtalanul kiszolgáltatának, esztől posta útján megküldetnek.

A szállítási feltételek ügyint az általános szállítási feltételek és a pályafentartási fák szállításhoz vonatkozó különleges feltételek megtekinthetők minden üzletelési osztály és készpénzfizetés mellett megrendelőtök igazgatóságunk nyomtatványtárából (Árnyék-út 737/5 sz.); feltételezettik, hogy az ajánlattevő ezen feltételeket teljesen isse.

Zágráb, 1901. november hóban.

(Utányomás nem díjaztatik)

As üzletelési osztály.

95412. II/2/a. szám.

Hirdetmény.

A kisbíri m. kir. állami ménesbirtok 1902. évi

- 300 q. malátá csira
- 800 „ száraz moslék
- 500 „ repce pogácsa
- 6000 „ goromba buza korpa
- 3000 „ takarmány árpa

erőtakarmányból álló terményszükségletének biztosítására folyó évi december hó 11-én zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Pályázók egy koronás bélyeggel és 5% bánatpénzzel felszerelt ajánlatukat legkésőbb

december hó 11-én délelőtt 10 óráig a ménesbirtok igazgatóságánál Kisbéren nyújtásuk be.

A versenytárgyaláson gazdák és részt vehetnek, ha legalább 200 q. árpával rendelkeznek és ekkora mennyiség szállításra kötelezettséget vállalnak.

Részletes feltételek a gazdasági főigazgató urnál (Budapest, földművelésügyi minisztérium II. em. 80. ajtó) és a ménesbirtok igazgatóságánál megtekinthetők.

Budapest, 1901. november hó 14-én.

M. kir. földművelésügyi minster.

Haszonbérlet.

A gróf Vigyázó Sándorné, báró Podmauziczky Zsuzsanna urnó tulajdonát képező circa 4.452 n. holdnyi, tulnyomólag szántóföldből álló, eddig legnagyobbrészt házilag kezelt, kellő gazdasági épületekkel és lakházzal ellátott **rákócsereszuri és ferihegyi** birtokok (Pestmegye) egészben vagy 2 részletben

10—15 évre haszonbérbe adók.

Bővebb felvilágosítást ad: hétköznapokon d. u. 3—5 között

Dr. Darányi Gyula

bpesti ügyvéd irodája (Kerepesi-ut 10. sz.)
Ügynökök nem díjaztak. 5017

Magyar királyi államvasutak.
190335/901. szám.

Pályázati hirdetésny.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1902. évben szükséges villamvillátgítási, továbbá az 1902. esetleg 1903. és 1904. évben szükséges távirati anyagok szállítására emellett nyitván pályázatokat írt.

Az íveteket egy koronás okmánybélyeggel ellátott ajánlatok bepestelése legkésőbb 1901. évi december hó 14-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók vagy postán oda beküldendők. Úgyazonan időpontra átadandók ugyanott a kötelező mintségi minták is.

Bánatpénz grantát az ajánlati anyag évi értékének 5%-a legkésőbb 1901. évi december hó 13-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak Budapesti főigazgatójánál letendő.

Szállításra névbe mérvérdők és kötelezők a 1222201/98. sz. általános szállítási feltételek a távirati anyagok szállítására vonatkozó 134205/901. sz. különleges feltételek és az izórlapok szállítására vonatkozó 84223/96. sz. különleges feltételek.

A szállításra vonatkozó egyéb részletes megródotok az ajánlati felhívásban foglaltaknak, mely az igazgatóság anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál, valamint az Üzletvezető-székénél és a hazai kereskedelmi és Iparminisztériumnál bevizethető.

A szállítandó anyagok és a szükséges mennyiségek a felhívás mellékletét képező három ajánlati úrlapon vannak felsorolva.

Ezen ajánlati felhívás, az ajánlati szabványokhoz, a fennvezető anyag- és leltárbeszerzési szakosztály által igénybe adatik ki, vagy kivánságra postán megkapható. Budapest, 1901. november havában. **Az igazgatóság.**

Gazdasági könyvviteli nyomtatványok árjegyzéke.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által 2000 korona pálydíjjal jutalmazott Suschka-féle gazdasági könyvvitelten alapján összeállítva.

Suschka-könyvszerinti szám.	nyomtatvány száma	Tárgy	lve iller	Suschka-könyvszerinti szám	nyomtatvány száma	Tárgy	lve iller
11	1	Előjegyzési Könyv, kül- és belv	4	17	27	Póttakarmány kimutatása	12
9	3	Napszámber és szákmányber kimutatása	12	38	28	Méreg mérési jegyzék	10
13	3	Levegőmérési könyv	6	41	29	Érőbecslési jegyzék	10
10	4	Szégődmény-táblázat, kül- és belv	12	12	30	Vetési és aratási jegyzék	10
10	5	Szemesgabona-kimutatás, kül- és belv	12	34	13	Értési jegyzék (bányai és malcz)	10
15/a	6	Cseplőtlen gabona kimutatás, kül- és belv	12	39	31	Darálási jegyzék	10
30	7	Vaysekőne-jegyzék	12	31	32	Tejelési napló	8
7	8	Tejfeladási jegyzék, kül- és belv	10	28	34	Trágyázási napló	4
9	9	Pénztári napló, kül- és belv	12	30	35	Cseplési jegyzék, kül- és belv	7
14/a	10	Pénztári főkönyv, bevételi kimutatás, kül- és belv	12	38	36	Tegjelés kimutatás	10
8	11	Követelések jegyzéke, kül- és belv	12	38	37	Takarmányozási előirányzat, kül- és belv	12
3	12	Gép- és eszközléltár, kül- és belv	12	39	40	Vetési előirányzat, kül- és belv	10
14/b	13	Pénztári főkönyv, kiadási kimutatás, kül- és belv	12	42	41	Takarmányozási jegyzék, kül- és belv	10
2	14	Építéleltár, kül- és belv	12	27	42	Hetijelentés	12
1	15	Tekelőltár, kül- és belv	12				
5	16	Termény- és anyagelőltár, kül- és belv	12				
12	17	Letéti napló	4				
4	18	Eleven leltár, kül- és belv	12				
40	19	Szégődmény-leve	12				
23	20	Értési és származás-kimutatás	12				
24	21	Juh- és sertés-kimutatás	12				
22	22	Különféle tárgyak kimutatása	12				
21	23	Fogyasztási anyag kimutatása	12				
20	24	Tucóló anyag kimutatása	12				
19	25	Szemeszámfa kimutatása	12				
18	26	Állati termények kimutatása	12				

Függelék

- A) Vagyonleltár, kül- és belv
- B) Előjegyzékek, kül- és belv
- C) Tejfeladási jegyzék, kül- és belv
- D) Anyagszámlás kül- és belv
- E) Vetési, aratási jegyzék, kül- és belv
- Suschka: Rövid utmutató

Ezen nyomtatványokból állandó készletet tartunk. **Az országos Magyar Gazdasági Egyesület által 2000 korona pálydíjjal jutalmazott Suschka-féle gazdasági könyvvitelten alapján összeállítva.**

Kérjük a megrendelőknél világoosan kitűnő, hogy a nyomtatványok száma, a Suschka-könyv szerinti vagy az árjegyzékből lettek-e véve.

A felsoroláson kívül egyéb nyomtatványokat megrendelés szerint legrovidebb idő alatt jutányosan állítunk elő.

Megrendelhetők a

„Köztelek” kiadóhivatalában, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Nem közzétehető a gazdasági könyvvitelten, földi nyomtatványok, hárszéklet, kérték is szállítandó.

Suschka: gazd. könyvvitelten 12-ik kiadás nyomás alatt. Helti Ára 6 korona.

Balesetek

Kiszárvai

Szeckavágók szab. önműk. kiemelővel, répvágók, darálómalmok.

Gőzfűlesztő-készülékek! legújabb, legkényelmesebb szerkezetben

UMRATH és TÁRSA mezőgazdasági gépgyárosoknál BUDAPEST.

V. ker., Váci-körút 60. szám. Gőzszéplőkészletek 10 lóerőig. Ipari gépezetek 100 lóerőig.

mindennemű új

ZSÁK

ponyva FISCHER-féle

szárazgőz

Hireblay Emil

Budapest, VII., Csémer-út 15. II. k.

Magyarországi és a környékbeli...

Magyarországi és a környékbeli...

Jóval a napi áron

felel vásárolok

lőhere- és Inczerna-magot, mely egy a szem nagyságára, mint szíroz és tisztaság nézve

elsőrendűnek mondható.

HALDEK Budapest, Károly-körút 9. sz.

Malomeladás, malomfért, gépek vétele és eladása.

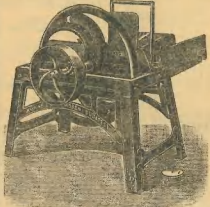
MOLNÁROK LAPJA Bpest, VII., Kerepes-út 50.

Lejárt serek ért kelet... Folytatás... Azonnali közpénzelés...

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Előtti Szövetkezete HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ BUDAPEST SZÉKESFŐVÁR 13 KÖZPONTI VÁSÁRI SAJNOKIBAN

Értékesítésre előtag: Huzamunk... káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb.

TÉLI IDÉNY 1901/2. SZECSKAVÁGÓGÉPEK kézl és erőhajtásra.

RÉPAVÁGÓK. Kiváló munkabírásu „RAPID“ DARÁLÓGÉPEK. VENTILAI-féle szabad. takarmányfűlesztők. Erőhajtásra Casali-féle szab. kukoriczamarzolók.

Teljes takarmánykamara felszerelések, melyek két év tapasztalatok alapján a helyi viszonyokhoz mérten díjazottan tervezettek, legjobb szerkezetben és gyors kivitelben szállítandak.

KÜHNE E. mezőgazdasági gépgyára által. Főiroktár: BUDAPEST, VI., Váci-körút 57/a sz. Gyár: MOSON, Moson v. m.

Advertisement for Ungváry László, featuring a diamond-shaped logo with the text 'Czeglédén Ungváry László' and '300 holdas szállótelep és gyümölcsfaiskolák'.

Erdélyi magyar haza... Tejl! Tejl!

A legzamatosabb... Most jelent meg

Valódi Hanna veifőrápát, legújabb és lefinomított...

„Köztelek Zsebnaptár“ 1902-re.

Gazdák a gazdálkodói ügyelmében. Számos újrad-mű már bevezetett. pyroleum 50%-al oleumból...

Most jelent meg! Adalék az Agrárprogramhoz. A vialság oka és a kibontakozás útja.

Dr. Galovits Zoltán Budapesti agrár ügyvéd. Ára polvértésem külföldön 60 k. - 1 kor. 50 filler.

„Köztelek“ Budapest, IX., 4003-25. (Köztelek)

DegerJakab Budapesti IX. Környék-út 28. szám alatt... Budapest, IX., 4003-25.

Dr. Galovits Zoltán Budapesti agrár ügyvéd. Ára polvértésem külföldön 60 k. - 1 kor. 50 filler.

„Köztelek“ Budapest, IX., 4003-25. (Köztelek)

„Köztelek“ Budapest, IX., 4003-25. (Köztelek)

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

és
GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legfőbbkétebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Velencei út 42—50. BUDAPEST—KELENFÖLD a vasútállomástól
közlekedés szerint.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI. ker., Teréz-körút 3. sz.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezér-
képviselője ajánl:

Thomasfoszfátszövet (Thomasalak),

„Martellin” dohánytrágyát,

Eredeti siassfurti kálisók és kainitot.

A műtrágyák beltartalmáért szavatolok.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

A nagy kir. államvasutak budapesti főbb.
üzletvezetője 32068/L.

Anyagszállítási pályázati hirdetés.

A m. kir. Államvasutak budapesti-jóbbparti üzletvezetője az 1902. évben
felmerülő szükségletének fedezésére több rendbeni anyag szállítására ezenal nyil-
vános pályázatot hirdet.

A szállítandó anyagok általánosságban következők: téglák, termékek, minden-
nemű kő és nómók, mész, nyelék, takaréktűzhely- és kályhaalkatrészek a többi
mészfélék.

Az anyagok részletes kimutatása, mely egyezményben ajánlati mintául is
használandó, egyes csoportokra felosztva az üzletvezetőség anyagbeszerzési osz-
tályánál (I. 4.) Budapest, Külső Kerepesi-út 2-ik házszomszédságban kapható.

Ugyanezen kimutatásban fel vannak sorolva az egyéb pályázati és szállítási
feltételek. Az ajánlat 1 koronás bélyeggel ellátva, lepecsételve s a borítékban
„Ajánlat a 6006/1901. számhoz” felirattal megjelölve legkésőbb 1901. évi december
hó 15-én déli 12 óráig nevezett üzletvezetőség anyag beszerzési osztályához
betegezendő.

Budapest, 1901. november hó 15.

Az Üzletvezetőség.

(Ülaponnant nem díjaztatik.)

Legolcsóbb és leghatásosabb trágyázás.

A Cséry-féle szénművelési és feldolgozási részvénytársaság által a főváros területén összegyűjtött

rostalt és compostirozott szemétrágya

előnyös vegyi összetétele és dús nitrogén, phosphor és káliumtartalmánál fogva a

gabonafélék mint pedig szőlők trágyázására kiválóan alkalmas.

Az eddigi kísérletek eredményei bizonyítják a trágyaszersz rendkívüli előnyeit.

A szemétrágya beszerzési ára nagy beltrógi daczára **olcsóbb**, mint a természetes marhatrágya vagy bármely műtrágya.

Részletes árajánlattal és ismertető füzettel szívesen szolgálnak a kizárólagos eladási megbízott

MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, V., Váci-körút 32.

TAKÁCS OSZKÁR

gépgyára

BUDAPEST, Kőrösek utca 8. sz.
Dlőd-út mellett.

gőzcseplőkészletek

— javításra.

BATYÁRÓN TART:

mindenemű mezeigazdászati gépeket és esz-
közöket, u. m.: vetőgépeket, rostáltak, székut-
moroszlókat, szeszkeverőket 3241

Járgányos és tisztító cseplőkészleteket.

Raktáron tart: kijavított gőzcseplőkészleteket, valamint az Előd Magy.
Gazd. Gépgyárról készült új gőzcseplőjavítóeszközöket.
Csészletek kitételek. — Mérésüket árak, kedve-é szívesen feltételek.

HAZAI GYÁRTVÁNY!

Weiser J. C.

gazdasági gépgyár és malomépítészeti Nagy-Kaniszan

ajánl ajánlatnak:

Egy és kétvasu
aczelékek és ősz-
szes talajmivelő
eszközök

Szecskaavágók,

Réparavók,

Kukoricamoroszlók,

Takarmánykamraberendezések,

Tejles malomberendezések,

Egyes malomgépek és alkatrészek,

Öntvények saját vagy idegen minták után.

Árjegyzék szívesen küldeték.

HAZAI GYÁRTVÁNY!

HAI GYÁRTVÁNY!

HAI GYÁRTVÁNY!

Barton

Gilette

ló- és

szarvasmarha-

nyíró-

gépek

Geitner és Rausch-nál

BUDAPEST, VI., Andrásy-út 8.